

ISSN 1318-5772 XXIII (2016) št. 1

BŮŽJA BESEDA DANES

revija slovenskega bibličnega gibanja

RAZLAGA ODLOMKOV
STARE ZAVEZE

Abraham daruje Izaka

METODE DELA
S SVETIM PISMOM

*Duhovno branje -
lectio divina*

IZ PREVODA

A. J. Heschel: Sobota

*Pogovor z redovnico
s. Saro Križnik*

*>> Njegovo usmiljenje
traja iz roda v rod ... <<*

Lk 1,50

VSEBINA

UVODNA BESEDA	3
RAZLAGA ODLOMKOV STARE ZAVEZE Abraham daruje Izaka (<i>Samo Skralovnik</i>)	4
METODE DELA S SVETIM PISMOM Duhovno branje – <i>Lectio divina</i> (<i>s. Snežna Večko</i>)	8
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO (<i>Primož Erjavec</i>)	10
IZ PREVODA A. J. Heschel: SOBOTA (<i>Samo Skralovnik</i>)	12
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE Pogovor z redovnico s. Saro Križnik (<i>s. Ivanka Tadina</i>)	16
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO Dogmatična konstitucija o Božjem razodetju – 50 let (<i>Bogomir Trošt</i>)	19
ZANIMA ME Kako lahko razumemo, da je Bog hkrati pravičen in usmiljen? Če je usmiljenje bistvo Boga, kaj je potem pravičnost? Če Bog od mene pričakuje, da sem usmiljen in odpuščam, ali sem lahko kljub temu pravičen in ne naiven? (<i>Marijan Peklaj</i>)	23
BIBLIČNA SKUPINA SE PREDSTAVI Biblična skupina župnije Budanje	24
POROČILA VSESLOVENSKO SREČANJE BIBLIČNEGA GIBANJA (<i>Marika Mikolič</i>)	26
SPOMIN NA KANCEVCE 2015 (<i>Gregor Pavlič</i>)	27
IGNACIJ ANTIOHIJSKI (<i>Staša Petrovič</i>)	29
PRIPOROČAMO V BRANJE (<i>Samo Skralovnik</i>)	30

BOŽJA BESEDA DANES je revija,
ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje.
Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti
na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV GIBANJA IN UREDNIŠTVA:
Slovensko biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
sbg@rkc.si
www.sbg.rkc.si

UREDNIŠKI ODBOR:

prof. dr. Maksimilijan Matjaž, dr. Marijan Peklaj,
Tatjana Rupnik, dr. Samo Skralovnik,
s. dr. Ivanka Tadina, mag. Bogomir Trošt

Odgovorna urednica (v. d.): Jana Podjavoršek
Urednica: Špela Fortuna

Lektoriranje: Dragica Perme

Fotografije: Pavel Berden (str. 3), Jana Podjavoršek (str. 28, 29),
s. Mira Rožanc (str. 16), Samo Skralovnik (naslovnica, str. 21, 22),
Andrej Vovk (str. 25), spletni viri (str. 5, 13, 14)

Oblikovanje oglasa na str. 15: Stanislav Oražem

Oblikovanje in prelom: Branka Smodiš

Tisk: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočeni dar: 9 eur letno • Transakcijski račun pri Krekovi banki: št.: SI56 2420 0900 4563 958

UVODNIK

»Božja beseda je namreč živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zareže do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca.« (Heb 4,12)

Dragi prijatelji Božje besede,

vesela sem, da lahko predstavim novo številko revije *Božja beseda danes*, ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje. Revija, ki je vsa leta spodbujala tako delo v bibličnih skupinah kot tudi osebno biblično rast, izhaja že od leta 1994. Soustvarjali so jo številni priznani biblicisti in bralci Svetega pisma, ki so jo skrbno zasnovali in oblikovali. Novi uredniški ekipi se je zdaj pokazala priložnost, da njihovo delo nadgradi.

Ker si želimo, da bi bila revija še privlačnejša in uporabnejša za širjenje védenja o Svetem pismu ter v pomoč in vzpodbudo voditeljem bibličnih skupin, smo se odločili, da jo prenovimo in razširimo z vsebinami, ki bodo pomagale pri branju in poglobljanju v Božjo besedo.

Ustaljenim rubrikam (*Metode dela s Svetim pismom*, *Pogovor s prijatelji Božje besede*, *Cerkveni očetje berejo Sveto pismo* ...) smo dodali razlago odlomkov iz Svetega pisma, prevedene prispevke iz tuje biblične literature in predstavitev knjig, ki vam bodo pomagale pri iskanju odgovorov na vprašanja, porajajoča ob branju Svetega pisma.

V prvi prenovljeni številki boste lahko prebirali razlago odlomka o Abrahamovem darovanju Izaaka. Abraham je predstavljen kot oče vere, ki je bila skozi težko izkustvo odnosa z Bogom močno preizkušana.

Pri branju odlomkov Svetega pisma boste lahko preizkusili pogosto uporabljeno metodo *Lectio divina* ali duhovno branje, ki je resen način približevanja Svetemu pismu, ki nas more vpeljati in obdržati v Božji bližini.

Veliki poslušalec Besede in njen spretni razlagalec papež Frančišek pa nas med drugim ob odlomku Jn 1,14 spodbuja k premišljevanju evangelija. Posebej v tem svetem letu usmiljenja nas nagovarja, naj delamo tako, da bo evangelij vedno bolj postal »meso« tudi v našem vsakdanjem življenju, kar je najboljši način, da spoznavamo Jezusa in ga prinašamo drugim.

Iz pogovora z redovnico s. Saro Križnik, ki živi v skupnosti Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja in se pripravlja na popolno podaritev Bogu, izvemo, da je zanjo Božja beseda trdna opora in prostor Božjih obljub, ki dajejo smisel njenemu življenju.

Novembra je minilo 50 let od sprejetja *Dogmatične konstitucije o Božjem razodetju*. Ker so koncilski dokumenti pomemben del cerkvenega učiteljstva, v rubriki *Cerkveni očetje berejo Sveto pismo* objavljamo izbor iz tega dokumenta.

V reviji najdete tudi zanimiv odgovor na vprašanje, kako razumeti, da je Bog hkrati pravičen in usmiljen, predstavitev biblične skupine župnije Budanje, poročilo Vseslovenskega srečanja Slovenskega bibličnega gibanja, poročilo s svetopisemskih duhovnih vaj in duhovnih vaj z očeti vere iz Kančevcev. Nazadnje predstavljamo še tri knjige, koristne za poglobljanje v Božjo besedo.

Dragi bralci, da bo revija *Božja beseda danes* tudi vaša, vas vabim, da kaj napišete, vprašate in jo tako z nami soustvarjate. Podelite lahko izkušnje branja Svetega pisma na Svetopisemskem maratonu ali nas s svojimi doživetji navdušite in »popeljete« na svetopisemske duhovne vaje.

Morda pa lahko odgovore na vaša vprašanja ali spodbudo za branje Svetega pisma dobite tudi na srečanjih ob nedelji Svetega pisma, ki bodo tudi tokrat v vseh škofijah 31. januarja, zadnjo nedeljo v tem mesecu. Prisrčno vabljeni, da se nam pridružite!

Upam in želim, da je prenovljena revija aktualna in zanimiva tako na pogled kot vsebinsko in da vam bo pomagala vztrajati v branju Božje besede.

Dragi prijatelji Božje besede, naj v svetem letu Božjega usmiljenja BESEDA zaživi v vašem življenju, vstopi v vaše srce in duha, ga zdravi, osvobaja in poživlja, vanj prinaša luč in toplino ter napolnjuje z ljubeznijo, veseljem in mirom.

RAZLAGA ODLOMKOV STARE ZAVEZE

ABRAHAM DARUJE IZAKA

(1 Mz 22,1-18)¹

Biblična tradicija predstavlja Abrahama kot očeta vere in začetnika izvoljenega ljudstva. Evangelist Matej prikaže Jezusa v tesni povezavi z Abrahamom, saj je prav ta začel zgodovino versko-kritičnega ločevanja Boga od bogov in s tem zgodovino razodetja, ki je sprejela obljubo Mesije kot »Abrahamovega sina« (Mt 1,1). Če je Jezus prepoznan kot Abrahamov sin, Matej s tem poudari, da je dostop do resničnega Mesije in njegovega kraljestva mogoč le po veri in da se po njej ureničujejo obljube, dane izvoljenemu ljudstvu.

Besedilo 1 Mz 22,1-18 je torej odločilno za razumevanje odnosa z Bogom, za razumevanje vere, a hkrati tudi izredno zahtevno. Težko je sprejeti, da Bog zahteva daritev sina. In čeprav je sin rešen, je besedilo težko sprejeti. Zato razlagalci predlagajo različne razlage: Bog tega ni zahteval, Abraham se je motil; besedilo je uperjeno proti daritvam ljudi, kakršne so prakticirali Kanaanci in druga ljudstva; besedilo govori o izraelski nadomestitvi človeških žrtev z živalskimi; besedilo je pripoved o izvoru svetišča (v Jeruzalemu). Vendar besedilo govori o Abrahamu kot modelu vere, o težkem izkustvu odnosa z Bogom, torej o izkustvu vere kot nečesa, kar se zdi protislovno in nemogoče in se ne more vključiti v človeške okvire.

Razlaga odlomka po vrsticah

V. 1

Po teh dogodkih je Bog preizkušal Abrahama.

Rekel mu je: »Abraham!« Rekel je: »Tukaj

sem.«

Preizkušnja v prvi vrsti ne pomeni nekakšne umetno ustvarjene preizkušnje, temveč nujno posledico hoje za *Bogom*, ki je korenito drugačen od človeka, čigar misli in pota so drugačna od človekovih in nerazumljiva – to dejstvo samo pri-

pelje človeka v preizkušnjo in krizo. Hoditi z Bogom je preizkušnja. Bog ne ustvarja »posebnih« preizkušenj za človeka, temveč je sam odnos z njim, življenje, velika preizkušnja.

V. 2

Pa je rekel: »Vzemi svojega sina, svojega edinca, ki ga ljubiš, Izaka, in pojdi v deželo Morija! Tam ga daruj v žgalno daritev na gori, ki ti jo bom pokazal!«

Za razumevanje je pomembno omeniti odnos med 1 Mz 12 in 1 Mz 22. V 12. poglavju Bog pokliče Abrahama, naj gre v neznano z obljubo o potomstvu, v 22. poglavju pa mora Abraham v deželo Morijo, da uniči obljubo. Kraj Morija najdemo v Svetem pismu samo še enkrat (2 Krn 3,1) kot kraj v Jeruzalemu, kjer je Salomon sezidal tempelj. Kraj, kjer je Abraham daroval Izaka, je torej kraj, na katerem stoji tempelj. Morija torej pomeni obljubljeni deželo, še več – srce obljubljene dežele. Pri prvem odhodu je Abraham odšel, da bi postal oče številnega naroda, pri drugem pa, da bi uničil sina, po katerem naj bi se začel ta veliki narod. V tem tiči težava: uničiti to, kar se je začelo. Ali je Bog Bog življenja ali Bog smrti?

Način, kako Bog izraža ukaz Abrahamu, je poseben: »... svojega sina, svojega edinca, ki ga ljubiš, Izaka«. V neki judovski razlagi predstavlja ta ukaz dialog med Bogom in Abrahamom, ki razume, kaj mora storiti, vendar tega noče in hoče odložiti soočenje z ukazom. V tem dialogu naj bi Abraham na ukaz, naj daruje sina, Bogu odgovoril, da ima dva sina (Izmaela in Izaka). Bog mu reče, edinca, in Abraham odgovori, da sta oba edinca, vsak je edinec svoje matere. Bog mu reče, tistega, ki ga ljubiš, in Abraham odgovori, da ljubi oba. Zdaj Bog imenuje Izaka. Abraham hoče do konca odložiti soočenje s strašnim dejstvom; zaradi Božje besede je že odposlal Izmaela (21,9-21) in zdaj naj bi po Božjem ukazu žrtvoval tistega, ki je bil sin Božje obljube. Težava je torej v tem, da Bog sprva obljubi, potem pa ukaže uničenje.

Biblična tradicija predstavlja Abrahama kot očeta vere in začetnika izvoljenega ljudstva.

Besedilo govori o Abrahamu kot modelu vere, o težkem izkustvu odnosa z Bogom.

¹ Avtorica besedila je dr. Snežna Terezija Večko. Besedilo je uredil in pripravil za objavo dr. Samo Skralovnik.

Pomenljivo je tudi ime Izak, ki se pojavi v vrsticah 2, 3, 6, 7 in 9, vedno v zvezi z izrazi žrtvovanja. A ime Izak (*shq*) v hebrejščini pomeni »smeh, smejeti se«. Ob napovedi Izakovega rojstva sta se zaradi biološke neverjetnosti (starosti) Abraham in Sara smejala (1 Mz 17,16-17; 18,11-15). Tako poleg veselja nad Izakovim rojstvom njegovo ime spominja tudi na Abrahamovo in Sarino nevero, na težavnost vstopanja v razsežnost vere, sprejemanja tega veselja. Izak je razlog za veselje, a tudi bolečino.

V. 3

Abraham je vstal zgodaj zjutraj, osedlal osla, vzel s seboj dva hlapca in svojega sina Izaka. Nacepil je drva za žgalno daritev, potem pa je vstal in odšel proti kraju, o katerem mu je govoril Bog.

Vrstica govori o Abrahamovi poslušnosti; vstati zgodaj zjutraj je znamenje poslušnosti. Nato je osedlal osla, vzel s seboj še dva hlapca in Izaka. Nazadnje je Abraham nacepil drva. Vrstni red Abrahamovih dejanj je nenavaden, saj drva nacepi nazadnje. To ni poznejši dodatek, temveč pri-poved s tem pove, kaj se je dogajalo v Abrahamu. Njegova prva dejanja bi lahko pomenila odpravljanje na kakršnokoli pot, ko pa nacepi drva, postane jasno, da se ne odpravlja na izlet, temveč se je odločil ubogati Boga. Drva so omenjena tako pozno, ker nam hoče pisec naslikati Abrahamovo notranjo dramo – Abraham je do zadnjega odlasal. Vsa prejšnja dejanja so nevtralna, zadnje pa jasno pove, da gre darovat sina.

V. 4

Tretji dan je povzdignil oči in od daleč zagledal kraj.

Omemba časovnega obdobja treh dni je v Svetem pismu pogosta. Tri dni pomeni čas, potreben za pripravo na velike dogodke, za odločilne dogodke v zgodovini človeštva in odrešenja. Pred izhodom iz Egipta sta Mojzes in Aron prosila faraona, da pusti ljudstvo tri dni hoda v puščavo opraviti daritve Gospodu (2 Mz 5,3; glej tudi 1 Mz 40,20; 42,18; 2 Mz 15,22). Jona preživi tri dni v ribi in potem odide v Ninive, ki so bile veliko mesto, tri dni hoda. Jezus je bil tri dni v grobu ... Gre za izkustvo, ki pride na koncu, kelih, izpit do kraja. Tako Abraham po treh dneh poti pride do kraja.

V. 5

Rekel je hlapcema: »Ostanita tukaj z oslom, jaz in deček pa greva tjakaj, da pomoliva. Potem se vrneva k vama.«

Nenavadno je, da Abraham uporabi dvojino (hebr. množ.): »Potem se vrneva k vama.« Ta stavek je bil interpretiran na več načinov, pravilen pa je tisti, ki potrjuje Abrahamovo vero. Abraham je zmožen ubogati Božjo zahtevo, zmore upati prek vsakega upanja in verovati onkraj vsakega videza. Tako v trenutku, ko je po videzu sodeč vse brezupno, vse končano, Abraham v veri napoveduje, da se, nasprotno, odpira prihodnost. V Pismu Hebrejcem (11,17-20) je rečeno, da je Abraham veroval, »da more Bog tudi od mrtvih obujati«.

V. 6-8

Abraham je vzel drva za žgalno daritev in jih naložil svojemu sinu Izaku, v svojo roko pa je vzel ogenj in nož. In šla sta oba skupaj. Izak je nagovoril svojega očeta Abrahama in rekel: »Moj oče!« Ta je rekel: »Tukaj sem, moj sin.« Pa je rekel: »Glej, ogenj in drva, kje pa je jagnje za žgalno daritev?« Abraham je rekel: »Bog si bo preskrbel jagnje za žgalno daritev, moj sin.« In šla sta oba skupaj.

Hebrejski izraz »oba skupaj« pomeni »oba eden« in se ponovi na koncu v 8. vrstici. Skupna hoja, vzpon na goro žrtvovanja, začne odstirati dramatičnost položaja. V 6. vrstici se zopet omenjajo

Bog ne ustvarja »posebnih« preizkušenj za človeka, temveč je sam odnos z njim, življenje, velika preizkušnja.

Hoditi z Bogom
je stalna
preizkušnja
za človeka.
To preizkušnjo
je mogoče
prestati samo
s strahom
Božjim, torej v
prepoznavanju
presežnosti
Boga in njegove
skrivnosti.

drva, toda na *prvem mestu*, ker je zdaj (njihov) namen jasen. Napetost za bralca se še stopnjuje s tem, ko se pojavita dva nujna elementa žrtvovanja, ogenj in nož. Pisec pripelje bralca pred dovršitvijo tragedije, kjer si ni več mogoče delati iluzij. Opazimo lahko vztrajno ponavljanje besed »oče« in »sin«, saj je prav v tem tragedija.

Vprašanje, ki ga postavi Izak Abrahamu, Abraham utesni: vse ostalo je tukaj za daritev, manjka pa glavna stvar. Vprašanje poveča Abrahamovo stisko in stisko bralca, ki vidi Abrahama pred strahotnim dogodkom, in Izaka, ki ne da bi vedel, začenja slutiti, zato postavi vprašanje. Abraham odgovori z besedami »Bog si bo preskrbel jagnje ...« in končno imenuje pravega akterja tega tragičnega položaja – Boga. Tukaj se razkrije strašna podoba Boga, ki zahteva človeško žrtev. V Abrahamovih besedah pa se ta skrivnost razodene kot skrivnost, ki nosi v sebi življenje in ne smrt. To je grozljiva skrivnost, vendar je hkrati dobra skrivnost, ki na poseben, nenavaden, nemogoč način, more spremeniti zahtevo po smrti v dar življenja. Abrahamove besede »Bog si bo preskrbel jagnje ...« so izraz vere, ki stori zadnji korak boleče in popolne zvestobe.

V Abrahamovem odgovoru pa najdemo tudi dvoumnost. Način, kako Abraham pokaže svojo vero in skriva sinu resnico, nam lahko razkrije pravo podobo. Avtor se igra z dvoumnostjo besed, ko se igra z imenom Izak. Besedam »Bog si bo preskrbel ...« doda besedo »beni«, ki lahko pomeni »moj sin«: »Bog si bo preskrbel jagnje za žgalno daritev, moj sin«. Lahko pa pomeni »mojega sina«, s čemer bistveno spremeni pomen Abrahamove izjave: »Bog si bo preskrbel jagnje za žgalno daritev, mojega sina«. Dvoumnost je očitna in besedilo ostane načrtno dvoumno.

V. 9-10

Prišla sta na kraj, o katerem mu je Bog rekel. Tam je Abraham sezidal oltar in razložil drva. Zvezal je svojega sina Izaka in ga položil na oltar na drva. Potem je Abraham iztegnil svojo roko in vzel nož, da bi zaklal svojega sina.

Od tod naprej govori tišina. Izak ne odgovori na skrivnosten Abrahamov odgovor, tudi Abraham ne govori več, vse se kaže samo v gestah. Vse dokler ponovno ne zaslišimo besed: »Abraham, Abraham«, ko se scenarij obrne. Do takrat je vse

tiho in prikazano v strašnih gestah: prideta na kraj, Abraham sezida oltar in stegne roko. Ne govori se več in gibi so kot upočasnjeni; tudi ritem pripovedovanja je upočasnjen: Abraham pride in sezida oltar – kot v 1 Mz 12,7, ko pride v obljubljeni deželo in tam postavi oltar. A tam postavi oltar, da proslavi obljubo, tukaj pa postavi oltar, da določi konec obljube. V kinematografski govorici se pozornost osredotoča na Abrahamovo roko, ki nazadnje zapolni ves prostor. Torej Abraham postavi oltar, razloži drva, zveže Izaka, ga položi na oltar, nato pa postane akter samo Abrahamova roka: jo iztegne, vzame nož, da bi zaklal svojega sina. Upočasnitev pripovedi še enkrat potrjuje težo dogodka. Drama je tukaj na višku. Ni več besed, samo čakanje. Ne ve se še, ali bo prevladala smrt ali življenje.

V. 11-12

Tedaj mu je zaklical GOSPODOV angel iz nebes in rekel: »Abraham, Abraham!« Rekel je: »Tukaj sem.« In je rekel: »Ne izteguj svoje roke nad dečka in ne stôri mu ničesar, kajti zdaj vem, da se bojiš Boga, saj mi nisi odrekel svojega sina, svojega edinca.«

Uganka se reši z novim glasom: »Abraham, Abraham!« (kot 1. vrstica). Abraham se oglasi: »Tukaj sem!« (kot 1. vrstica). Besede Gospodovega angela so glas rešitve za Izaka, vendar je pomemben tako imenovan motiv strahu Božjega. Pripoved se je začela s stavkom: »Po teh dogodkih je Bog preizkušal Abrahama ...« in pripoved se konča s pojasnilom te preizkušnje: premagana je v strahu Božjem. Hoditi z Bogom je stalna preizkušnja za človeka. To preizkušnjo je mogoče prestati samo s strahom Božjim, torej v prepoznavanju presežnosti Boga in njegove skrivnosti.

»Strah Božji« je tehnični izraz v Svetem pismu, ki izraža odnos zvestobe, spoštovanja, ljubezni, priznanja resnice drugega. Strah, ki pa ni bojazen in zato ostaja v odnosu zvestobe, zaupanja in ljubezni, v zavesti, da gre za skrivnost. Moramo pa se zavedati, da ta odnos ni kot odnos človeka do človeka, torej do nekoga enakega. Ta odnos je odnos zaupanja, vere, ljubezni. Hkrati se mora človek zavedati, da ima opravka z nekom, ki je popolnoma drugačen, ki ga ne bo mogel nikoli popolnoma razumeti, ki ga ne bo nikoli popolnoma dosegel in bo ta zato od njega pričakoval spoštovanje in strah.

Sveto pismo vztrajno zatrjuje, da je Bog Bog življenja, vendar hkrati veličasten Bog, ki ga človek ne more prenesti. Videti Boga v Stari zavezi pomeni umreti. Človek ne more prenesti veličine Boga in ostati živ. Človek lahko živi v polnosti samo, če razume, da ima opraviti s skrivnostjo. Bog je kot ogenj, ki daje življenje, potreben za toploto, vendar, če se mu človek preveč približa, ga opeče. Človek se lahko Bogu približa brez bojazni, vendar s strahom Božjim, torej s priznavanjem Boga kot izvira življenja, kot popolnoma drugačnega.

Abraham je bil sposoben stopiti v smrt brez bojazni pred Bogom kot Bogom smrti, temveč z zaupanjem, da je Bog Bog življenja.

V. 13-14

Abraham je povzdignil oči in pogledal, in glej, za njim je bil oven, ki se je z rogovi zapletel v grmovje. Abraham je torej šel in vzel ovna in ga daroval v žgalno daritev namesto svojega sina. Zato je Abraham tisti kraj imenoval »GOSPOD bo preskrbel«, kakor pravijo danes: Na gori GOSPODOVI bo preskrbljeno.

Ko je Abraham zagledal ovna, je videl, da je Bog Bog življenja. Potrebno je bilo, da je Abraham slepo verjel, da je Bog Bog življenja in ne smrti. Zdaj Abraham izstopi iz teme preizkušnje, iz slepe vere in vidi Boga življenja v znamenju ovna, ki bo darovan. Abraham spremeni ime gore, kar je pogosto v Svetem pismu. Po srečanju z Bogom postane človek drugačen, zato postane drugačna tudi resničnost in dobi novo ime (po boju z Bogom Jakob dobi ime Izrael; 1 Mz 32,25-33). Ta gora, ki bi morala videti uničenje Božjega načrta z Izakovo smrtjo, je postala znamenje, da Bog vidi in izpolnjuje obljube odrešenja in življenja. »Bog vidi – preskrbi« postane kraj, kjer je mogoče verovati, da more Bog smrt spremeniti v življenje.

V. 15-18

GOSPODOV angel je drugič poklical Abrahama iz nebes in rekel: »Prisegel sem pri sebi, govori GOSPOD: Ker si to storil in nisi odrekel svojega sina, svojega edinca, te bom zares obilno blagoslovil in silno namnožil tvoje potomstvo, kakor zvezde na nebu in kakor pesek, ki je na morskem bregu. Tvoji potomci bodo vzeli v posest vrata svojih sovražnikov in s tvojimi potomci se bodo

blagoslavljali vsi narodi na zemlji, ker si poslušal moj glas.«

Razodetje, da je Bog Bog življenja, se potrdi, ko Gospod ponovi Abrahamu obljubo o blagoslovu iz 12. in 15. poglavja Prve Mojzesove knjige. Začenja se nova pot, pot blagoslova za vse. Toda preizkušnja Abrahamove vere se nadaljuje: potrebno je verovati v obljubo, ki se še ne vidi. Vernik naj bi v Abrahamovi preizkušnji spoznal, da človeku Božji darovi nikoli ne pripadajo dokončno, temveč jih mora vedno sprejemati. Izak ni pripadal Abrahamu, izpolnitev obljube ne pripada Abrahamu. Abraham ne more zapreti Boga in njegovih darov v svoje sheme. Kajti Bog uresniči svoje obljube na svoj način. Bog je več, kot so njegovi darovi. Če bi Abraham zadržal Izaka kot svojo posest, bi ta umrl, kajti obljuba bi se s tem izničila: Izak ne bi bil več sin obljube, temveč samo sin Abrahamovega mesa. Ker pa je Abraham pristal, da vstopi v razsežnost smrti, v temino vere, je Izak postal sin obljube, ponovno darovan od Boga. Bog stalno in vedno na nov način izpolnjuje svojo obljubo, prosto človeških shem.

Zaključek

V krščanskem izročilu je Izak, ki se vzpenja na goro pod težo drv, podoba Kristusa, ki nese sam sebi križ na Kalvarijo. V midraški literaturi Izak, ki hoče izpolniti Božjo voljo, prosi očeta, da ga na gori zveže, da ne bi iz strahu zbežal. Tudi Jezusa so zvezali, toda na to je sam pristal. Kar so mu storili, je bilo znamenje njegovega prostovoljnega daru. V judovskem midrašu Abraham in zvezani Izak jočeta in njune solze padajo na nož, naperjen v Izaka, tako da nož izgubi svojo ostrino, sposobnost umoriti. Toda v trenutku, ko Abraham iztegne roko, da bi Izaka zabodel, Izak vseeno umre. Tedaj angel zakliče: »Abraham, Abraham!« Prvič pokliče Abrahama, drugič Izaka iz smrti. In Izak vstane. Judovsko izročilo govori o Izaku, ki je umrl in vstal po Božji besedi. Oba, Abraham in Izak, sta umrla in vstala v novo življenje. Torej to besedilo govori o smrti, ki jo je Bog premagal, o Bogu, ki ni Bog nasprotja in smrti, temveč življenja. Resničen strah Božji je možen samo zato, ker Bog obuja od mrtvih. Najpopolneje v vstajenju Jezusa Kristusa.

METODE DELA S SVETIM PISMOM

DUHOVNO BRANJE - LECTIO DIVINA

Brati Sveto pismo, kot ga bere Cerkev že vse od prvih stoletij

V različnih redovnih skupnostih se člani redno zbirajo k *lectio divina*.¹ To molitev doživljajo kot pomoč pri osebni duhovni rasti in graditvi skupnosti. To molitev Cerkev od nekdaj ceni kot dragoceno pot duhovnega življenja. *Lectio divina* dejansko vodi v intimen stik z Bogom po njegovi besedi.

Lectio divina je postopen vstop v svetopisemski odlomek. Metoda se zgleduje pri antičnih cerkvenih očetih, ti pa se sklicujejo na rabinsko prakso. To je zelo stara in preizkušena metoda. *Lectio divina* kot »*lectio continua*« (vsakodnevno zaporedno branje Svetega pisma) je resen način približevanja Svetemu pismu, ki nas more vpeljati in obdržati v Božjem svetu. Tako prevlada v nas Beseda in duhovna Božja modrost nasprotno od posvetne človeške modrosti (prim. 1 Kor 1,17-3,23; Jak 3,13-18) in postane naš trajni bivanjski horizont ter model našega delovanja.

Temeljni elementi, ki jih *lectio divina* vsebuje, so branje, meditacija, molitev, kontemplacija.

Branje – *lectio*

*Prebrati in ponovno prebrati vse knjige
Svetega pisma kot enovito knjigo*

Prvi korak bi lahko imenovali tudi študij Svetega pisma in askeza. Redno vsakodnevno ukvarjanje s Svetim pismom vodi v domačnost z Božjo besedo. Pri tem je pomemben dobesečni, literarni pomen Svetega pisma, ker je osnova vsem ostalim. Najpogostejši načini te prve stopnje so učenje Božje besede na pamet ter prepisovanje in

pozorno prebiranje, povezano z bedenjem in postom. V pomoč so jezikovne analize, poznavanje obdobja in okolja nastanka besedila, predvsem pa samo branje Svetega pisma.

»*Lectio*« je zahtevna disciplina Duha in celovita strategija spreobrnjenja. Za vstop v »Božjo deželo« se je treba najprej osvoboditi vsakega malikovanja. To je spreobrnjenje do korenin vseh naših mentalnih in čutenjskih navad, najintimnejših hrepenenj in najglobljih gonov, našega načina čutenja in reagiranja, tudi instinktivnega ...

Lectio je v branju in ponovnem branju izbranega odlomka Svetega pisma, tako da izstopijo nosilni elementi. Zato se svetuje branje s svinčnikom v roki, da lahko podčrtamo besede, ki so se nas posebej dotaknile, ali zapišemo znake, ki opozarjajo na pomembne besede, dejanja, osebe, občutja ... Na ta način lahko celo odlomek, ki nas je najprej pustil hladnega, postane vir novih uvidov. Ta prva stopnja lahko zavzame precej časa, če smo odprti Svetemu Duhu.

Poglobitev – *meditatio*

*Dojemati prebrano Božjo besedo z Božjo
besedo samo in to v celovitosti Stare
in Nove zaveze*

V drugem koraku se zavemo, da je pod literarnim pomenom veliko globljih pomenov. Kot je Bog brez meja, tako je brez meja tudi Božja beseda.

Meditacija je sestavljena iz treh dejavnosti, ki jih lahko primerjamo z dejavnostjo mravelj ali čebel (prim. Prg 6,6-11): zbiranje, premišljevanje, soočanje.

Faza zbiranja je budno ukvarjanje z Božjo besedo. Ko smo pri iskanju literarnega pomena kakor s kladivom »razbijali« ključne besede, so letele iskre na vse strani in osvetlile ta ali oni odlomek Božje besede. Vsa ta razsvetljena mesta poskušamo zdaj videti kot nekaj celovitega in si tam nabrati hrane za preživetje.

Faza premišljevanja (prežvekovanje) – *meletan, meditatio*, »delati med«. Ko je zbrana vsa žetev,

¹ Metoda je povzeta po: Marjan Turnšek. 2011. *Lectio divina* (*Lectio continua*): Brati Sveto pismo, kot ga bere Cerkev že vse od prvih stoletij. V: s. Snežna Večko. *Metode dela s Svetim pismom*, 36–43. Teološka fakulteta Ljubljana. Katehetsko pastoralna šola. Biblična specializacija.

pride čas, da se zapremo v svojo celico kot čebela in tam vse predelamo. Tu slavimo Božjo besedo, kar pomeni, da jo obdamo z vso potrebno toplino, da se lahko zakorenini v naši zemlji, se razvije v rastlino in dozori sad.

Faza soočenja. Na tej stopnji se naše zadržanje spremeni; cerkveni očetje to imenujejo *synkrisis* (s sodbo, razločevanjem). Gre za razločevanje med besedami, ki smo jih zbrali, in nami samimi. Če se ob luči Božje besede osvetli kaj, česar ne bi radi pokazali, nastopi kriza. Božja beseda je ognjeni meč, ki razsvetli celotno osebo. To se lahko zgodi v trenutku, ko je naša notranjost presvetljena z Božjo besedo, ki je postala v nas ogenj.

Meditacija je refleksija o večnih vrednotah besedila. Sprašujemo se, kaj pravi danes meni. Meditacija se prične z razodeto zgodovino in prehaja v našo osebno zgodovino. Razodeti dogodek, ki se je zgodil zunaj nas, prične govoriti o nas. To je pravi ključ za meditacijo.

Meditacija nadaljuje branje in uvaja v molitev. Je pozorno in natančno branje ter živo, aktivno in ljubeče poslušanje, ki ga usmerja hrepenenje. Tako postane bralec neutrudni iskalec pravega pomena.

V tem meditativnem dogajanju se zgodi zanimiv zasuk. Dejavnost, ki se je začela kot gibanje človeka proti Božji besedi, se konča tako, da se človek spremeni po delovanju Božje besede. Tako je Božja beseda tista, ki deluje in spreminja, in ne človek (prim. Jak 1,19-25).

Molitev – oratio

*Svetloba, ki se iz Božje besede sprošča,
razsvetli položaj, iz katerega nato
spregovorimo Bogu*

Molitev ima lahko različne oblike:

- ✚ *molitev skesanosti, majhnosti, ničnosti:* Božja beseda nas je razgalila: posledica so solze, občutek grešnosti in spontani vzgib, da bi začel novo pot spreobrnjenja;
- ✚ *prosilna molitev:* molitev se stopnjuje do osnovne zvestobe do Gospoda z željo po temeljni odločitvi zanj. Pomembno je prositi v Jezusovem imenu dar novosti Svetega Duha, ki daje moč za tisto, česar še ne zmoremo;
- ✚ *evharistična molitev:* ob tem lahko svojo življenjsko zgodbo prepoznamo kot zgodovino

odrešenja. Vsi trenutki našega življenja imajo svoj pomen – tudi grešni, kajti greh ne bo nikoli imel zadnje besede, zadnja beseda vedno pripada Gospodu;

- ✚ *slavilna molitev:* ko nas Božja beseda napolni z veseljem in nismo sposobni reči nič več kot to, da je lepo. To so posebni trenutki zastoj-skosti, ustvarjalnosti, z okusom po lepem in dobrem, z okusom po Bogu.

Zrenje – contemplatio

Razcvet novih čutov

Zrenje je kot vrnitev v raj, vdor Božjega v zgodovino, gledanje križanega in vstalega Kristusa v zgodovini.

Kontemplacija je težko izrazna resničnost. To je počivanje v besedilu z ljubeznijo. Omogoča prehod od besedila in sporočila h kontemplaciji tistega, ki govori prek Svetega pisma, k Jezusu, Božjemu Sinu, ki pošilja Svetega Duha. Kontemplacija je adoracija, slava, tihota pred njim, ki je zadnji cilj molitve. Sad takšne molitve ni »nekaj«, ni neka »stvar«, ampak smo mi sami, ki smo postali po tej izkušnji ljubezni zopet bolj »nove žene in novi možje«. Molitev nam spremeni srce in to dejstvo ima odločilen pomen za duhovno razločevanje. Z novim srcem bomo šli v presojanje in odločanje glede stvari in možnosti v življenju. Naše srce se ogreva počasi, a ko se zagreje, je sposobno herojskih dejanj.

Sklep

Naša molitev je kot rdeča nit, ki povezuje naše dneve. Na nekem besedilu se lahko en dan zastavimo predvsem z meditacijo, medtem ko drugi hitro vstopimo v kontemplacijo. Ta način branja – spreobrnjenja predpostavlja in zahteva daljši čas in dosledno vztrajnost. Za popolno spreobrnjenje v Božji svet je potrebno vložiti vse življenje. Ignacij Lojolski priporoča najmanj štiri tedne intenzivnega branja Svetega pisma pred odločitvijo, da bi jo zares storili pod navdihom Božje besede. Duševne in čutenjske navade vplivajo na naša dejanja in odločitve mnogo bolj kot vsa spoznanja in misli, ki jih uspemo zbrati v zadnjem trenutku pred odločitvijo. Zato niti tedenske duhovne vaje niso dovolj za resnično spreobrnjenje.

PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO

*Papež Frančišek je velik poslušalec
Besede in njen spreten razlagalec.
Njegove misli naj nas navdihujejo
ob branju. Zahvaljujemo se ekipi Radia
Vatikan, ki dovoljuje objavo besedil
z njihove spletne strani.*

**Cerkev vdova,
ki da vse za Jezusa**
(Ob odlomku Lk 21,1-4)

Vdova, ki je vrgla novčiče v zakladnico, je vdova, ki je upala samo v Gospoda. Ta vdova je bila sama, ni imela moža, ki bi jo ščitil. Znašla se je, kakor je vedela in znala. Tako začne papež govor o Cerkvi in pravi, da v vdovah v evangeliju rad vidi podobo vdovstva Cerkve, ki čaka na Jezusov prihod. Papež spomni še na druge vdove, o katerih lahko beremo v evangeliju in ki nam govorijo o Jezusovem sporočilu za Cerkev. Osredotoči se še na dve. Naprej na vdovo, ki je prihajala iz mesta Nain z mrtvim sinom na nosilih. Joče, sama je. Spremljajo jo sicer dobri ljudje, a njeno srce je samo. To je Cerkev vdova, ki joče, kadar njeni otroci umrejo za Jezusovo življenje, doda papež. Zatem imamo drugo vdovo, ki gre h krivičnemu sodniku, da bi zaščitila svoje otroke, in ga prosi, naj ji pomaga do pravice, in ji pomaga. V njej papež vidi Cerkev vdovo, ki moli, posreduje za svoje otroke.

Vdovstvo Cerkve je povezano z dejstvom, da Cerkev pričakuje Jezusa. Lahko je zvesta Cerkev, ki z zaupanjem čaka na moža, ali Cerkev, ki ni zvesta »vdovstvu« in išče varnost v drugih stvarnostih. To pa je mlačna, plehka, posvetna Cerkev, zaključí sveti oče podobo o vdovstvu. Doda pa še besede cerkvenih očetov, da je v tem tudi naša duša zelo podobna Cerkvi. Kadar je naša duša, naše življenje bližje Jezusu, se oddalji od mnogih posvetnih stvari, stvari, ki ničemur ne služijo, ki ne pomagajo in nas oddaljujejo od Jezusa. (23. november 2015)

**Bog se je zaljubil
v našo majhnost**
(Ob odlomku Iz 41, 13-16)

Prerok Izaija podaja Gospodov monolog, iz katerega razumemo, da Bog svojega ljudstva ni izbral, ker bi bilo veliko in mogočno, temveč ker je bilo »najmanjše in najbednejše od vseh«. Tako papež Frančišek začne svojo razlago tega odlomka in prida zelo pretresljivo oceno, da se je Bog zaljubil v to uboštvu, da se je zaljubil prav v to majhnost. V Božjem monologu vidi papež to ljubezen, ki je nežna kakor ljubezen očeta ali mame, kadar govorita svojemu otroku, ko se ta ponoči prebudi, prestrašen zaradi sanj. Takrat ga primeta za desnico in ga potolažita z besedami, naj bo miren in se ne boji. Papež lepo reče, da vsi poznamo ljubkovanje očetov in mam, kadar so otroci nemirni, ker so se prestrašili: »Ne boj se, tukaj sem; zaljubljen sem v tvojo majhnost; zaljubljen sem se v tvojo majhnost, v tvoj nič,« pravijo. Ali pa tudi: »Ne boj se svojih grehov, zelo rad te imam; tukaj sem, da ti odpustim.« To je Božje usmiljenje, poudari papež Frančišek.

V tem se mi kdaj razlikujemo od Boga. Kadar nam nekaj ne gre, postanemo nervozni, se razburimo, izgubimo potrpežljivost. Bog pa nam nasprotno odvrne: »Pomiri se; zmotil si se, da; toda bodi miren; ne boj se, jaz ti odpuščam.« Sveti oče je povzel, da je to ljubkovanje Boga, našega Očeta, ki se izraža z usmiljenjem, da bi mi postali bolj usmiljeni do drugih. (10. december 2015)

**Semena upanja
v krščanski družini**
(Ob vrstici Lk 2,52)

Deček Jezus je v Sveti družini napredoval v modrosti, starosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh. Ob tej Lukovi besedi papež Frančišek občuduje izpolnitev božanskega načrta, da družino napravi kot posebno skupnost življenja

in ljubezni. Nadalje povabi, naj v krščanski družini zasvetijo evangelijske kreposti, da bi tako postala kvas za dobro družbe. Kot značilne poteze Svete družine papež naprej našteje zbranost in molitev, medsebojno razumevanje in spoštovanje, duh žrtvovanja, delo in solidarnost. Vsaka družina lahko iz tega črpa dragocene smernice za način življenja in zajema modrost za svojo vsakodnevno pot. Marija in Jožef učita sprejemati otroke kot Božji dar, jih roditi in vzgajati. Tako na čudovit način sodelujeta s Stvarnikovim delovanjem in darujeta svetu z vsakim otrokom nov nasmeh. V tako povezani družini otrok zori v svoji osebnosti, ko živi pomembno in učinkovito izkušnjo zastonjske ljubezni, nežnosti, medsebojnega spoštovanja in razumevanja, odpuščanja in veselja. Ko papež našteje te lastnosti, se želi še posebej zaustaviti ob veselju, saj resnično veselje, ki ga doživljamo v družini, ni nekaj naključnega in slučajnega. Veselje je namreč sad globokega soglasja med osebami in daje okušati, da je lepo biti skupaj in se medsebojno podpirati na poti življenja. Izraz veselja je Božja navzočnost, njegova sprejemajoča, usmiljena in potrpežljiva ljubezen do vseh. Če vrata družine ne odpremo Božji navzočnosti in njegovi ljubezni, družina izgubi skladnost, prevlada samoljubje in ugasne veselje, posvari papež. (27. december 2015)

Polnost časa je tukaj

(Ob vrstici Gal 4,4)

Kaj pomeni Pavlova trditev, da se je Kristus rodil ob polnosti časa, se sprašuje papež Frančišek in takoj zavrne, da bi to pomenilo ugoden čas vladanja cesarja. Polnost bomo razumeli, tako da začnemo pri Bogu, je prepričan. V času, v katerem je Bog določil, da je prišel trenutek izpolnitve dane obljube, se za človeštvo udejanji polnost časa. Zato o Kristusovem rojstvu ni odločala zgodovina, temveč je njegov prihod na svet zgodovini omogočil, da je prišla do svoje polnosti. Zaradi tega se začne z rojstvom Božjega Sina koledar na novo, novo obdobje, in to takšno, v katerem je dopolnitev starodavne obljube. Avtor pisma Hebrejcem je to zapisal tako, da je velikokrat in na veliko načinov nekdaj Bog

govoril, a slednjič po Sinu pokazal sebe, saj je Sin odsvit njegove slave in odtis njegovega bitja ter vse nosi z besedo svoje moči. Polnost časa je torej prisotnost Boga osebno v naši zgodovini. Sedaj lahko vidimo njegovo slavo, ki odseva v revščini hleva, ker nas spodbuja in podpira Njegova Beseda, ki je postala »majhna« v otroku. Po njegovi zaslugi lahko naš čas najde svojo polnost. Tudi naš osebni čas bo našel svojo polnost v srečanju z Jezusom Kristusom, Bogom, ki je postal človek. (1. januar 2016)

Premišljujmo evangelij in Beseda bo v nas meso postala

(Ob odlomku Jn 1,1-14)

Beseda, ki prebiva v nebesih, to je v razsežnosti Boga, je prišla na zemljo, da bi jo mi poslušali, jo lahko spoznali in se z roko dotaknili Očetove ljubezni. Beseda Boga je torej njegov Sin Jezus, ki ga ljudje sprejmemo ali pa ne, pravi sveti oče. Evangelist po njegovem ne skriva dramatičnosti učlovečenja Božjega Sina, saj poudari, da se je dar Božje ljubezni soočil z nesprejetjem s strani ljudi. Beseda je luč, a so ljudje imeli raje temo; prišla je med svoje, a ti je niso sprejeli. Zaprli so pred nosom vrata Božjemu Sinu. Zlo »preži pred našimi vrati« (prim. 1 Mz 4,7) in gorje nam, če mu pustimo vstopiti, saj bo tedaj ono zaprlo naša vrata pred komerkoli drugim. Mi pa smo poklicani na stežaj odpreti vrata našega srca Božji Besedi, Jezusu, da bi postali njegovi otroci.

Večkratno božično branje Janezovega prologa je po papeževih besedah povabilo svete matere Cerkve, da sprejmemo to Besedo zveličanja, to skrivnost luči. Če jo sprejmemo, bomo rastli v spoznanju in ljubezni Gospoda, naučili se bomo namreč biti usmiljeni, kakor je On. Še posebej v tem svetem letu usmiljenja delajmo tako, da bo evangelij vedno bolj postal »meso« tudi v našem življenju. Približati se evangeliju, premišljevati ga, da postane »meso« v vsakdanjem življenju, je najboljši način spoznavati Jezusa in ga prinašati drugim. Papež ponovno spomni na majhen evangelij, ki naj ga imamo pri sebi in ga pogosto beremo. (3. januar 2016)

IZ PREVODA

SOBOTA

Njen pomen za sodobnega človeka
Abraham Joshua Heschel

Predgovor: Arhitektura časa

Tehnična civilizacija pomeni, da si človek podreja prostor. To je zmaga, ki jo pogosto dosegamo na način, da žrtvujemo bistveno sestavino eksistence, namreč čas. V tehnični civilizaciji trošimo čas, da bi si pridobili prostor. Naš glavni namen je, da bi okrepili svojo moč v sferi prostora. Toda imeti več, ne pomeni biti več. Moč, ki jo dosegamo v sferi prostora, se na meji s časom nenadoma konča. Čas pa je osrčje eksistence.

Gotovo je ena izmed naših nalog pridobivanje nadzora nad sfero prostora. Toda nevarno postane, ko v prizadevanju za nadzor nad sfero prostora izgubimo vse hrepenenje po sferi časa. Obstaja namreč sfera časa, v kateri ni bistveno imeti, ampak biti, ne posedovati, ampak dati, ne obvladovati, ampak deliti, ne podrediti si, ampak biti v sozvočju. A življenje zaide v napačno smer, ko postane naša edina skrb obvladovanje prostora, pridobivanje stvari v prostoru.

Nič ni uporabnejšega od moči in nič bolj zastrašujočega od nje. Dolgo časa smo trpeli zaradi ponižanja, ki ga je povzročala revščina, sedaj nam grozi ponižanje zaradi moči. Sreča je v ljubezni do dela, revščina pa v ljubezni do dobička. Mnoga srca in mnoge dragocene posode se zlomijo ob izviru dobička. In ko se človek proda v sužnost stvarjem, postane prav takšna posoda, ki se je zlomila ob tem studencu.

Tehnična civilizacija izvira predvsem iz človekove želje, da bi si podredil naravne sile in z njimi upravljal. Izdelovanje orodja, umetnost predenja in kmetovanja, gradnja hiš, spretnost jadranja – vse to se nanaša na človekovo prostorsko okolje. Človekova zaposlenost z zadevami prostora vpliva še danes na njegove dejavnosti. Celó v religijah pogosto vlada misel, da božansko prebiva v prostoru, na nekem določenem kraju, kot so gore, gozdovi, drevesa ali kamni, ki so zato razglašeni

za svete kraje; božansko je s tem omejeno na določeno zemljo, svetost je lastnost, povezana s stvarmi v prostoru, temeljno vprašanje pa je, kje je Bog. Nad idejo, da je Bog navzoč v vesolju, sicer vlada veliko navdušenje, toda večina jo razume na tak način, da pomeni njegovo navzočnost v prostoru in ne v času, v naravi in ne zgodovini; da je Bog predmet in ne duh.

Celo panteistična filozofija je religija prostora: Panteisti razumejo vrhovno bivajoče kot neskončen prostor. *Deus sive natura* ima razsežnost, ima lastnost v prostoru, ne pa v času; čas je namreč za Spinozo zgolj pridevek gibanja, način razmišljanja. In njegova ideja, da bi razvil filozofijo *more geometrico*, na način geometrije, ki je znanost prostora, je pomembno znamenje njegove naravnosti na prostor.

Preprosto mišljenje si težko predstavlja neko idejo, ne da bi mu pri tem na pomoč priskočila domišljija, in domena prostora je tista, v kateri se domišljija lahko razmahne. Potrebujemo torej vidno podobo bogov, saj tam, kjer ni podobe, ni boga. Čaščenje svete podobe, svetega kipa ali prostora ni doma samo v večini religij, ampak so ga za svojega sprejeli ljudje vseh časov, vseh narodnosti, pobožni, vraževerni in celo protiversko usmerjeni; vsi izkazujejo spoštovanje praporom in zastavam, narodnim svetinjam in spomenikom, ki so postavljeni kraljem in junakom. Povsod imajo onečaščenje svetinj za svetoskrunstvo, znamenje pa lahko postane celo tako pomembno, da ideja, ki jo ponazarja, utone v pozabo. Spomenik na ta način postane pripomoček za pozabo, cilj tako smeši sredstvo. Stvari v prostoru so torej prepuščene na milost in nemilost človeku. In čeprav so preveč svete, da bi jih omadeževali, niso tako svete, da jih ne bi izkoriščali. Zato da bi ohranili sveto, da bi ovekovečili božjo prisotnost, si celo prikrojimo božjo podobo. Toda bog, ki si ga lahko prikrojimo, bog, ki ga lahko zamejimo, je zgolj odsev človeka.

Sijaj prostora, veličina predmetov v prostoru nas je vse zapeljala. Predmet je kategorija, ki močno obvladuje naše mišljenje in tiransko vlada našim mislim. Zdi se, da naša domišljija oblikuje vse

Nad idejo, da je Bog navzoč v vesolju, sicer vlada veliko navdušenje, toda večina jo razume na tak način, da pomeni njegovo navzočnost v prostoru in ne v času, v naravi in ne v zgodovini; da je Bog predmet in ne duh.

Prevod je objavljen z dovoljenjem Založbe Družina.

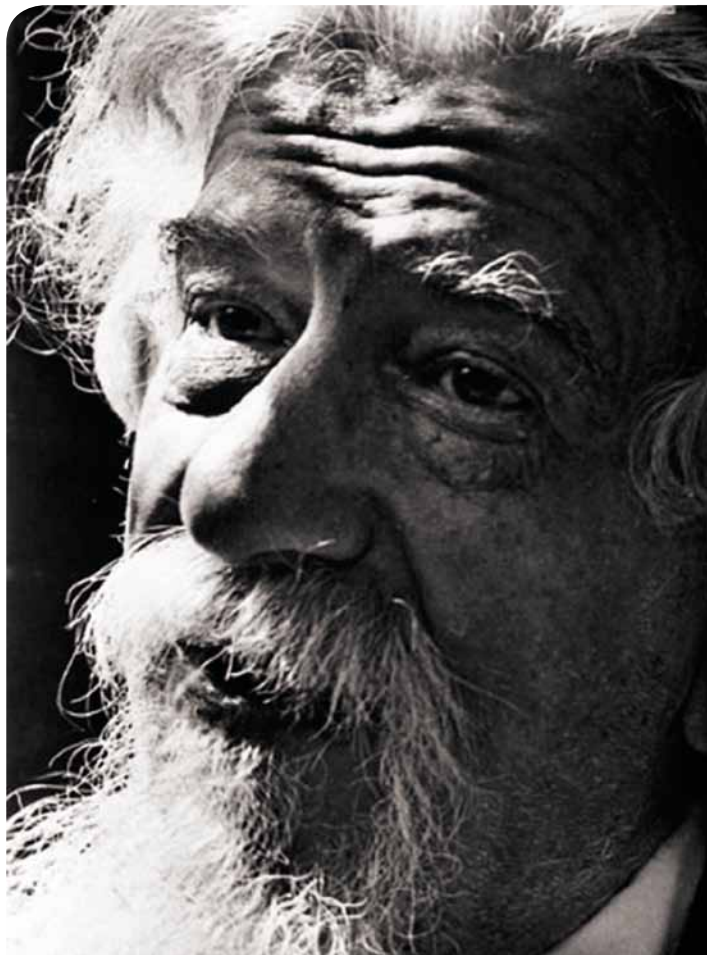
koncepte po svoji podobi. V vsakdanjem življenju smo pozorni predvsem na to, kar naši čuti zaznavajo izven nas: kar opazijo oči, česar se dotaknejo prsti. Naša resničnost je svet predmetov, predstavljajo jo predmeti, ki zavzemajo prostor; večina izmed nas si zato celo Boga predstavlja kot predmet. Posledica te naše osredotočenosti na predmete je slepota za vso resničnost, ki se ne more izkazati kot predmet, kot nekaj stvarnega. To je očitno pri našem razumevanju časa, za katerega se nam – ker je nepredmeten in nesnoven – zdi, da nima resničnosti.

Prav zato vemo, kaj narediti s prostorom, ne vemo pa, kaj storiti s časom razen tega, da ga moramo podrediti prostoru. Zdi se, da si večina izmed nas prizadeva za stvari prostora. In zato trpimo, ker nas muči globoko zakoreninjen strah pred časom, in smo vsi iz sebe, ko smo prisiljeni, da moramo času pogledati v obraz. Čas je za nas nekaj zlobnega, je spretna, zahrbtna pošast – njeno žrelo je kakor peč, v kateri se bo upepelil vsak trenutek našega življenja. Ker se izogibamo soočenju s časom, bežimo med zadeve prostora. Cilje, ki jih ne moremo doseči, tako prenašamo v prostor; imetje postaja simbol naših potlačenj, praznik naših razočaranj. Toda stvari v prostoru niso varne pred ognjem, le prilivajo olje nanj. Mar ni veselje nad imetjem zgolj zdravilo proti terorju časa, ki ga vse bolj napolnjuje strah pred neizogibno smrtjo? Predmeti, če jih malo bolje pogledamo, so namreč le ponaredki sreče, so grožnja našemu življenju; prostorski zombiji nas mučijo bolj, kot nam pomagajo.

Vendar pa ni mogoče, da bi se človek izognil vprašanju časa. Bolj ko razmišljamo, bolj se zavedamo, časa ne moremo zavzeti prek prostora. Času lahko vladamo samo v času.

Najvišji cilj duhovnega življenja zato ni kopičenje bogastva informacij, ampak srečanje s svetimi trenutki. V religiozni izkušnji, na primer, ni stvar tisto, kar je dano človeku, ampak mu je dana duhovna navzočnost. Tisto, kar ostane v duši, je trenutek uvida in ne kraj, kjer se je ta dogodek zgodil. Trenutek uvida je namreč sreča, ki nas prestavi onkraj meja merljivega časa. Duhovno življenje pa se začne razkrajati, ko ne začutimo več veličine tega, kar je večno v času.

Ni naš namen, da bi obsojali svet prostora. Če bi omalovaževali prostor in blagoslov stvari v njem,

Abraham Joshua Heschel (1907–1972), rabin in filozof, je bil eden najbolj znanih interpretov judovskega duhovnega izročila.

bi to pomenilo, da omalovažujemo izdelke stvarjenja, izdelke, ki jih je Bog videl in »bilo je dobro«. Na svet torej ne moremo gledati izključno *sub specie temporis*. Čas in prostor sta namreč medsebojno povezana. Spregledati enega izmed njiju, pomeni biti na pol slep. Nasprotujemo pa človekovi brezpogojni vdaji prostoru, nasprotujemo njegovi zaslužjenosti s stvarmi. Ne smemo pozabiti, da ni predmet tisti, ki dá pomen trenutku; trenutek je tisti, ki dá pomen stvarjem.

Sveto pismo se več ukvarja s časom kot s prostorom. Na svet gleda v razsežnosti časa. Več pozornosti namenja generacijam in dogodkom kot deželam in stvarjem; več se ukvarja z zgodovino kot z geografijo. Da bi razumeli nauk Svetega pisma, moramo sprejeti predpostavko, da je za življenje čas vsaj tako pomemben kot prostor; da je čas pomemben in samostojen sam po sebi.

V svetopisemski hebrejščini ni ustreznice za besedo *stvar*. Beseda *davar*, ki se je začela uporabljati

Najvišji cilj duhovnega življenja zato ni kopičenje bogastva informacij, ampak srečanje s svetimi trenutki.

Ena izmed najpomembnejših stvari v zgodovini religij se je zgodila s tem, ko so poljedelska praznovanja preoblikovali v praznike v spomin na zgodovinske dogodke.

Judovstvo nas torej uči, naj bomo navezani na svetost v času, naj bomo navezani na svete dogodke, naj se naučimo posvečevati svetišča, ki izhajajo iz veličastnega toka leta.

kasneje, pomeni v svetopisemski hebrejščini govorico, besedo, sporočilo, novico, vest, nasvet, prošnjo, obljubo, odločitev, stavek, temo, zgodbo, pregovor, izrek, posel, poklic, dejanja, dobra dela, dogodke, sredstvo, način, razlog, vzrok, nikoli pa *stvar*. Mar je to znamenje jezikovne revščine ali kazalnik neizkrivljenega pogleda na svet, ki ne enači resničnosti (ki izhaja iz latinske besede *res*, stvar) s predmetnostjo?

Ena izmed najpomembnejših stvari v zgodovini religij se je zgodila s tem, ko so poljedelska praznovanja preoblikovali v praznike v spomin na zgodovinske dogodke. Praznovanja antičnih ljudstev so bila namreč globoko povezana z letnimi časi v naravi. Praznovali so tisto, kar se je v posameznih letnih časih zgodilo v življenju narave. Pomembnost posameznega prazničnega dne je bila določena s tem, kar je narava rodila ali ni. V judovstvu je velika noč, ki je bila izvirno spomladanski praznik, postala praznik izhoda iz Egipta; ob prazniku tednov, starodavnem prazniku žetve ob koncu žetve pšenice (*hag hakazir*, 2 Mz 23,16; 34,22), so praznovali dan, ko je bila Mojzesu dana postava na Sinaju; šotorski praznik, stari praznik trgatve (*hag hasif*, 2 Mz 23,16), pa je spomin na čas, ko so Izraelci med potovanjem skozi puščavo živeli v šotorih (3 Mz 23,42sl.). Za Izrael so bili torej edinstveni dogodki v zgodovini v duhovnem smislu pomembnejši od ponavljajočih se procesov v ciklu narave, pa čeprav je bilo telesno preživetje odvisno od zadnjih.

Medtem ko so bila božanstva drugih ljudstev povezana s kraji ali stvarmi, je bil Izraelov Bog Bog dogodkov: Rešitelj iz suženjstva, tisti, ki razkriva postavo, tisti, ki se izkazuje v dogodkih v zgodovini in ne v stvareh in krajih. Tako se je rodila vera v neutelešeno, v nepredstavljivo.

Judovstvo je torej *religija časa*, ki meri na *posvečevanje časa*. V nasprotju s človekom, ki je usmerjen na prostor, za katerega je čas enoličen, ponavljajoč se, nespremenljiv in za katerega so vse ure enake, brez posebnosti, prazne lupine, pa Sveto pismo zaznava raznovrsten značaj časa. Niti dve uri namreč nista enaki. Vsaka ura je edinstvena in edina, ki nam je dana v tistem trenutku, prvovrstna in neskončno dragocena.

Judovstvo nas torej uči, naj bomo navezani na *svetost v času*, naj bomo navezani na svete dogodke, naj se naučimo posvečevati svetišča, ki izhajajo iz veličastnega toka leta. Sobote so naše vélike katedrale in naše Najsvetejše je svetinja, ki je niti Rimljani niti Nemci niso mogli uničiti; to je svetinja, ki je niti odpadništvo ne more kar tako zatreti: to je spravi dan. Kot so pravili starodavni rabini, pa ni obhajanje pravnega dne, ampak je dan sam po sebi, samo »bistvo dneva«, tisti, ki se ob človekovem kesanju pokori za njegove grehe.

Judovsko obredje lahko označimo za umetnost pomembnih izrazov v času, za *arhitekturo časa*. Večina praznovanj – sobota, mlada luna, prazniki, sobotno in sveto leto – je namreč vezanih na

določeno dnevno uro ali čas v letu. Večer, jutro in popoldne so, na primer, tisti, ki s sabo prinašajo klic k molitvi. Glavne teme vere so torej v domeni časa. Spominjamo se dneva izhoda iz Egipta, dneva, ko je Izrael stal na Sinaju; in tudi naše mesijansko upanje je pričakovanje dneva, pričakovanje konca dni.

V virtuožno oblikovanem umetniškem delu pa ideja, ki je izjemno pomembna, ni nikoli posredovana na slepo, ampak tako kot napravi kralj na uradnem dogodku: v tistem trenutku in na tak način, da je poudarjena njena veljavnost in pomembnost. Zato so besede v Svetem pismu izbrane izredno pazljivo, posebej še tiste, ki kakor ognjeni stebri vodijo razpreden sistem svetopisemskega sveta pomena.

Ena izmed najpomembnejših besed v Svetem pismu je beseda *kádoš* »svet« (hebr. *qadosh*), beseda, ki bolj kot katerakoli druga predstavlja skrivnost in visočanstvo božanskega. In kaj je bilo prvo, kar je bilo sveto v zgodovini sveta? Je bila to gora? Je bil to oltar?

Znamenita beseda *kádoš* je prvič uporabljena ob edinstveni priložnosti – v Prvi Mojzesovi knjigi, na koncu zgodbe o stvarjenju. In kako izjemno pomembno je dejstvo, da se nanaša na čas: »In Bog je blagoslovil sedmi dan in ga posvetil« (1 Mz 2,3; napravil svetega, op. prev.). V poročilu o stvarjenju ni namreč nobene omembe predmeta v prostoru, ki bi bil označen z lastnostjo svetosti.

To pa je radikalen odmik od običajnega religioznega mišljenja. Mitično mišljenje bi predvidevalo, da bo Bog, potem ko je ustvaril nebo in zemljo, ustvaril svet kraj – sveto goro ali svet izvir – kjer bi morali postaviti svetišče. Toda zdi se, da je za Svetopismo na prvem mestu *svetost v času*, sobota.

Ko se je torej začela zgodovina, je bila na svetu samo ena svetost, svetost v času. In ko se je Bog namenil na Sinaju posredovati svojo besedo, je bil najprej na vrsti klic k svetosti med *ljudmi*: »Vi mi boste svet narod.« Šele potem ko so ljudje že podlegli skušnjavi in častili stvar, zlatega teleta, je bila zapovedana postavitve tabernaklja, svetosti v *prostoru*. Svetost časa je bila torej prva, svetost človeka je bila na drugem mestu in svetost prostora na tretjem. Bog je bil tisti, ki je posvetil čas, tabernakelj je posvetil Mojzes (prim. 4 Mz 7,1).

Prazniki slavijo dogodke, ki so se zgodili v času, datum in mesec za vsak praznik pa sta v koledarju določena na podlagi življenja narave. Na primer velika noč in šotorski praznik sovpadata s polno luno, dan vsakega praznika je dan v mesecu, mesec pa je odsev tega, kar se periodično dogaja na področju narave, saj se judovski meseci začenjajo z mlado luno, s ponovnim pojavom luninega kraja na večernem nebu. V nasprotju s tem je sobota povsem neodvisna od meseca in nima z luno nobene povezave. Njen datum ni povezan z nobenim dogodkom v naravi, kot je mlada luna, ampak z dejanjem stvarjenja. In na ta način je bistvo sobote popolnoma ločeno od sveta prostora.

Pomen sobote je torej v praznovanju časa in ne prostora. Šest dni na teden živimo pod diktaturo stvari v prostoru; ob sobotah pa se poskušamo uglasiti s *svetostjo v času*. To je dan, na katerega smo povabljeni, da bi prejeli delež tega, kar je večno v času, da bi se obrnili od dosežkov stvarjenja k svetosti stvarjenja, od sveta stvarjenja k stvarjenju sveta.

Ena izmed najpomembnejših besed v Svetem pismu je beseda *kádoš* »svet« (hebr. *qadosh*), beseda, ki bolj kot katerakoli druga predstavlja skrivnost in visočanstvo božanskega.

ΠΑΤΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

Patristični večeri na Viču

Rdeča nit letošnjih srečanj bo
Božje usmiljenje,

ki mu je posvečeno izredno sveto leto.
Na vsakem večeru se bomo srečali z enim
od cerkvenih očetov in pod vodstvom
br. *Mirana Špeliča* OFM skupaj prebrali in
premislili krajše besedilo na temo usmiljenja.

Srečanja bodo enkrat mesečno
v **dvorani Antonovega doma**
na Viču v Ljubljani:

- torek, 19. januarja 2016 ob 18.45
- torek, 23. februarja 2016 ob 18.45
- torek, 8. marca 2016 ob 18.45
- torek, 12. aprila 2016 ob 19.45
- torek, 10. maja 2016 ob 19.45

POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE

*Ko mi je težko,
mi to, kar
prepoznavam
kot Njegovo,
daje polet in
trdnost, da
hodim naprej.*

V LETU POSVEČENEGA ŽIVLJENJA

S. Sara živi v skupnosti Šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja in se pripravlja na popolno podaritev Bogu. Je študentka italijanskega jezika in teologije na Filozofski in Teološki fakulteti. Njen navdih in opora je tudi živa Božja Beseda. V prostem času jo pogosto srečamo v Kliničnem centru ali Onkološkem inštitutu, kjer bolnikom prinaša Kristusa v podobi svetega obhajila in z osebnim pričevanjem.

**S. Sara, verjetno imaš priljubljeno
vrstico iz Svetega pisma.
Nam jo lahko zaupaš?**

To je vrstica iz Janezovega evangelija: »*Kar je tvoje, je moje.*« (Jn 14,7), ki sem si jo izbrala tudi za geslo svojih prvih zaobljub. To je zame beseda zaupanja in prepuščanja Božjemu načrtu. On je

prvi, ki je vzel za svoje vse moje slabosti in grehe, da me je odrešil, pa tudi vse moje veselje, želje in prizadevanja. S tem je začel odpirati moje srce, da bi tudi jaz sprejemala to, kar je Njegovo in »predvsem« to, kar je Njegovo. Ta beseda mi velikokrat daje pogum, ko mi zmanjkuje moči, ko ne razumem stvari, ki se dogajajo, ko mi je težko. Takrat mi to, kar prepoznavam kot Njegovo, daje polet in trdnost, da hodim naprej, čeprav z majhnimi in počasnimi koraki. Gre za prepletenost dveh ljubezni, ki postajata eno.

**Si kdaj razmišljala, kaj ti pomeni
Božja beseda oziroma kako
in od kdaj vpliva na tvoje življenje?**

Trenutno sem ravno v obdobju, ko mi je Božja beseda vsa nova kot na začetku in se z veseljem spominjam navdušenja, s katerim sem začela prebirati Sveto pismo proti koncu osnovne šole. Prej sem sicer poslušala »zgodbice« pri verouku in pri sveti maši, a jih nikoli nisem jemala kot

*Božja beseda
je zame trdna
opora in
prostor Božjih
obljub, ki
dajejo mojemu
življenju
smisel.*

Božjo besedo. Takrat pa se mi je ob Frančiškovem zgledu začela odpirati kot način življenja in sem jo jemala zelo zares. Sem pa imela skozi študij potem kar nekaj težav, da sem preveč »razmišljala« o Božji besedi, nisem pa se več znala pogovarjati z njo. Hotela sem odkriti »nekaj pametnega«. Pri tem sem zelo hvaležna za zglede ljudi, ki resnično živijo Besedo in iz Nje, ki so mi pričevali, da je to mogoče, in so me učili, kako z Besedo stopati v odnos. In pogosto je zame ta Beseda tako jasna in konkretna, da se je kar zbojim. Je pa zame tudi trdna opora in prostor Božjih obljub, ki dajejo mojemu življenju smisel. Še posebno v zadnjem obdobju, ko so se zgodili v mojem življenju veliki in težki premiki, mi je Gospod po svoji Besedi zelo jasno pokazal, da je On tisti, ki dela, in to na skrivnostni način. Kajti »... če odpre, ne bo nihče zaprl, če pa zapre, ne bo nihče odprl.« (Raz 3,7).

Pripravljaš se na dokončni DA Gospodu, na večne obljube v redovnem življenju. Zaznaš kakšno povezavo med večno Besedo, zavezo, večnimi obljubami?

No, ta »večni DA« je še kar daleč, saj sem komaj prvo leto po noviciatu. Tako da o tem še ne razmišljam prav dosti. Predvsem si želim, da bi bil moj DA vsakdanji DA življenju, h kateremu me vabi; DA odnosu, ki mi ga podarja; DA poslanstvu, h kateremu me kliče. Predvsem pa je zame večni DA v vedno novem in odprtem odkrivanju tega, kaj On želi zame, in v zaupanju, da bo On sam izpolnil moje življenje, pa naj bo to kjerkoli in na kakršenkoli način. Ker moja pot ni jasna, ampak je skrivnost, tudi moj DA ni nekaj statičnega, dokončnega; je dinamika, ki se gradi vsak dan znova. In to je zame najdragocenejše, čeprav je včasih presneto težko.

Poklicani smo k oznanjevanju, pričevanju. Mnogo časa preživiš na Filozofski fakulteti. Srečuješ verne, neverne, mlačne. Kakšno je tvoje oznanjevanje med študenti in tudi na cesti?

Jaz preprosto lahko pričujem le s tem, kar sem. On je, ki pričuje po mojem življenju, po tem, kar

dela v meni. Tudi takrat, ko se jaz tega ne zavedam, tudi kadar sem na videz pasivna in brez moči. Zato moje prizadevanje ni v tem, da bi skušala koga spreobrniti ali navdušiti za Boga. To preprosto ne gre. Tega si ne moreš postaviti za cilj. Bog je tisti, ki deluje v duši vsakega, in če sem lahko za to orodje tudi jaz, sem počaščena. Pogosto se počutim, kot da le opazujem film, v katerem sem sicer navzoča, hkrati pa močno čutim, da so vse v niti v rokah Režiserja. In si srčno želim, da bi mu prepustila tudi glavno vlogo. Ne uspe mi vedno in vem, da je moje pričevanje takrat veliko manj pristno. Ne more vsega speljati On, ki zna to najboljše, če pa se zraven sili še moj jaz. »Sicer pa vemo, da njim, ki ljubijo Boga, vse pripomore k dobremu, namreč njim, ki so bili poklicani po njegovem načrtu.« (Rim 8, 28).

Na Teološki fakulteti si za diplomsko nalogo izbrala biblično temo. Kakšna je bila ta tema? Verjetno te je dotik s konkretno Božjo Besedo osebno globoko zaznamoval. Lahko bralcem Božje besede danes zaupaš kaj od tega?

Ja, s to temo me je Gospod kar malo ujel. Že v noviciatu sem našla delovni naslov »Biblični temelji teologije telesa« in sem veliko razmišljala o tem. Sem se pa kar malo bala in otepala, ko sem bila še v eni taki negotovi fazi prepoznavanja in sprejemanja sebe. Zdaj sem hvaležna, da je Gospod tako »obrnil mojo usodo«, da sva z mentorjem, prof. Maksimilijanom Matjažem prišla do te teme. To je bilo zelo zanimivo. Jaz sem prišla s knjigo *Teologija telesa za začetnike* in sem vedela samo to, da bi rada izbrala odlomek iz evangelija in pisala o odrešenju, profesor pa je hitro našel odlomek: dotik v Markovem evangeliju z jedrom v krvotočni ženi. Na koncu sem se omejila na ta odlomek, ker je bil res močan in pomenljiv. Najprej sem hotela dati diplomski nalogi naslov *Dotik, ki odrešuje*, saj je žena očitno pričakovala več od ozdravljenja, namreč, da bo »rešena«. Profesor pa mi je svetoval, da bo bolje *Dotik, ki ozdravlja*. Ni mi bilo sicer najbolj prav, malo sem se pri sebi jezila, ker sem videla drugače, ampak sem si rekla, bomo videli, kaj bo nastalo. In res, čisto na koncu sem dojela, da je imel prav. Dojela sem, da je ozdravljenje to, kar se zgodi, ko bolno telo spet

Zame je večni DA v vedno novem in odprtem odkrivanju tega, kaj On želi zame in v zaupanju, da bo On sam izpolnil moje življenje, pa naj bo to kjerkoli in na kakršenkoli način.

Ko mi je težko, mi to, kar prepoznavam kot Njegovo, daje polet in trdnost, da hodim naprej.

Bog je tisti, ki deluje v duši vsakega, in če sem lahko za to orodje tudi jaz, sem počaščena.

Božja beseda posvečeno življenje osmišlja. Ker je Beseda obljube, poti, resnice, življenja. In posvečeno življenje je poklicano, da to Besedo nosi in prinaša svetu.

postane zdravo. In to se je zgodilo krvotočni ženi z Jezusovim dotikom. Odrešenje pa je veliko več. Je dinamika, je pot odnosa, v katerega Jezus povabi ženo, ko jo išče potem, ko jo je že ozdravil. Sem pa čutila res delovanje Duha pri pisanju te naloge, še posebno pri sintezi, ki sem jo napisala po povezavi prvih dveh delov: biblične analize odlomka in predstavitve nauka o teologiji telesa Janeza Pavla II. s poudarkom na odrešenju žene in vlogi izkušnje bolezni za odnos z Bogom. Ko sem jo ponovno brala, se mi je zdelo nemogoče, da bi to sama napisala. Res sem hvaležna, da sem lahko s to nalogo izrazila sebe, pa tudi poglobila področja, s katerimi se soočam pri svojem poslanstvu in v osebni življenju.

Kateri so tisti trenutki, ko največkrat vzameš Božjo besedo v roke in na kakšen način?

Težko bi podala nek svoj sistematičen odnos z Božjo besedo, ker je ta odnos zelo živ in razgiban. In celota mojega odnosa do Besede ni le, da jo vzamem v roke. Je tudi to, da se jo bojim vzeti v roke, da se bojim soočiti z Njo, da jo jemljem resno in ne kot nekakšne »bombončke«. Najbolj mi ostajajo določeni odlomki v konkretnih trenutkih mojega življenja, ko je bila ta Beseda zame res trda in grenka hrana, ampak mi je dala življenje in se nanjo lahko vedno znova naslonim, ker nosi Božje obljube. In čeprav te obljube niso lahke in prijetne, so Božje in pričajo o tem, kako močno je Bog navzoč v mojem življenju in kako zelo mi zaupa. V čisto vsakdanjem življenju pa se najbolj močno vtisne vame Beseda, ki jo preberem bolnikom, ko jim prinesem obhajilo. Kako isti odlomek čisto drugače zveni in dobi tudi čisto nov pomen ob prav vsaki konkretni situaciji in osebnosti vsakega človeka. To me pretresa in mi še bolj pričuje o živosti Božje besede. In kako ob teh srečanjih tudi sama jemljem Besedo vedno znova drugačno in novo, pa tudi, kako se ob stiku z Božjo besedo spreminja in poglobi moj pogled na bolnika.

Božja beseda in posvečeno življenje sta tesno povezana. Kaj misliš o tem?

V Božji besedi je osebno navzoč Jezus Kristus, učlovečena Oseba. In posvečeno življenje, ki ne

sprejema Besede in se ne sooča z njo na zelo osebni način, se zapira samo vase. Počasi umira, ker ni rodovitno. Beseda je hrana in s čimer se hranim, to postajam. Tudi zame je vedno znova izziv in opomin, da se iskreno vprašam, s čim se hranim, kaj postajam.

Božja beseda posvečeno življenje osmišlja. Ker je Beseda obljube, poti, resnice, življenja. In posvečeno življenje je poklicano, da to Besedo nosi in prinaša svetu. Kot Marija: ne z razglašanjem, ampak življenjem, ki ga je Beseda prešinila, prevzela in preoblikovala. In to se vidi – brez besed.

S. Sara, hvala za delitev tvojih najglobljih misli. Želim ti obilo blagoslova v hoji za Jezusom z Besedo.

Pogovarjala se je s. Ivanka Tadina.

»Kot Božji izvoljenci, sveti in ljubljeni, si torej oblecite čim globlje usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, krotkost, potrpežljivost. Prenašajte drug drugega in odpuščajte drug drugemu, če se ima kateri kaj pritožiti proti kateremu. Kakor je Gospod odpustil vam, tako tudi vi odpuščajte. Nad vsem tem pa naj bo ljubezen, ki je vez popolnosti. In Kristusov mir naj kraljuje v vaših srcih, saj ste bili tudi poklicani vanj v enem telesu, in bodite hvaležni. Kristusova beseda naj bogato prebiva med vami. V vsej modrosti se med seboj poučujte in spodbujajte. S psalmi, hvalnicami in duhovnimi pesmimi v svojih srcih hvaležno prepevajate Bogu. In vse, kar koli delate v besedi ali v dejanju, vse delajte v imenu Gospoda Jezusa in se po njem zahvaljujte Bogu Očetu.«

(Kol 3,12-17)

CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO

DOGMATIČNA KONSTITUCIJA O BOŽJEM RAZODETJU – 50 LET

V rubriki *Cerkveni očetje berejo Sveto pismo* objavljamo tokrat kratek izbor iz *Dogmatične konstitucije o Božjem razodetju*. Koncilski dokumenti so namreč pomemben del cerkvenega učiteljstva, koncilski očetje pa so izhajali tudi iz nauka cerkvenih očetov in se nanje pogosto sklicevali. Še posebej velja omeniti znameniti, v točki 25 zapisani navedek iz Hieronimovega Komentarja k Izaiju: »Nepoznanje Svetega pisma namreč pomeni nepoznanje Kristusa«.

»18. novembra 1965 je drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor potrdil *Dogmatično konstitucijo o Božjem razodetju*¹, *Dei Verbum*, ki je eden nosilnih dokumentov celotne koncilске zgradbe. Dokument obravnava razodetje in njegovo posredovanje, navdihnjenje in razlaganje Svetega pisma ter njegov temeljni pomen za življenje Cerkve. Drugi vatikanski koncil je zbral sadove predhodne teološke prenov in v središče postavil Kristusa, ki ga je predstavil kot tistega, ki je »hkrati srednik in polnost vsega razodetja« (BR 2).« S temi besedami je papež Benedikt opozoril na ta dokument ob njegovi 40-letnici. Zdaj je od potrditve tega temeljnega dokumenta za biblično gibanje in skupine minilo že 50 let. Prav toliko pa tudi od sklepa koncila v letu, ko je papež Frančišek razglasil sveto leto usmiljenja.

VSEBINA KONSTITUCIJE

Predgovor. – 1. poglavje: *Razodetje*: Narava razodetja, Pripravljanje evangeljskega razodetja, Polnost razodetja v Jezusu Kristusu, Razodetje sprejmemo z vero, Božje razodetje in naravno spoznanje Boga. – 2. poglavje: *Posredovanje Božjega razodetja*: Apostoli in njihovi nasledniki – glasniki evangelija, Sveto izročilo, Razmerje med izročilom in

Svetim pismom; Izročilo, Sveto pismo in Božje ljudstvo ter cerkveno učiteljstvo. – 3. poglavje: *Navdihnjenje in razlaga Svetega pisma*: Navdihnjenje in resničnost Svetega pisma, Razlaganje Svetega pisma, Božji sestop. – 4. poglavje: *Stara zaveza*: Odrešenjska zgodovina v knjigah Stare zaveze, Pomembnost Stare zaveze za kristjane, Enota obeh zavez. – 5. poglavje: *Nova zaveza*: Odličnost Nove zaveze, Apostolski izvor evangelijev, Zgodovinskost evangelijev, Druge knjige Nove zaveze. – 6. poglavje: *Sveto pismo v življenju Cerkve*: Vloga Svetega pisma v Cerkvi, Potrebnost različnih prevodov, Apostolska naloga katoliških teologov, Sveto pismo in teologija, Priporočeno branje Svetega pisma. – *Sklep*.

NEKAJ ODLOMKOV

Predgovor

1.
Ko Božjo besedo z vsem spoštovanjem poslušamo in jo zaupljivo oznanjamo, se cerkveni zbor ravna po besedah sv. Janeza: »Oznanjamo vam večno življenje, ki je bilo pri Očetu in se nam je razodelo – kar smo videli in slišali, oznanjamo vam, da bi bili tudi vi z nami združeni, mi pa smo združeni z Očetom in njegovim Sinom Jezusom Kristusom.« (1 Jn 1,2,3). Zato hoče cerkveni zbor, ko nadaljuje pot tridentinskega in prvega vatikanskega koncila, predložiti pravi nauk o Božjem razodetju in njegovem izročanju poznejšim rodovom, da bi ves svet slišal oznanilo odrešenja in bi ob poslušanju veroval, v verovanju upal in v upanju ljubil (sv. Avguštin).

Narava razodetja

2.
Bog je v svoji dobroti in modrosti hotel razodeti samega sebe in razkriti skrivnost svoje volje (prim. Ef 1,9), da bi ljudje po Kristusu, učlovečeni Besedi, imeli v Svetem Duhu dostop k Očetu in bi postali deležni Božje narave (prim. Ef 2,18; 2 Pt 1,4). V tem razodetju nevidni Bog (prim. Kol 1,15;

Dei Verbum obravnava razodetje in posredovanje, navdihnjenje in razlaganje Svetega pisma ter njegov temeljni pomen za življenje Cerkve.

¹ Besedilo je iz knjige *Koncilski odloki*, Ljubljana 1980. V celoti je Konstitucija objavljena na spletni strani *sbgrkc.si*.

1 Tim 1,17) iz preobilja svoje ljubezni nagovarja ljudi kakor prijatelje (prim. 2 Mz 33,11; Jn 15,14.15) in občuje z njimi (prim. Bar 3,38), da bi jih povabil in sprejel v svoje občestvo. Ta načrt razodetja se uresničuje z dejanji in besedami, ki so med seboj v notranji zvezi: dela, ki jih Bog izvršuje v zgodovini odrešenja, nam razkrivajo in spričujejo nauk in vsebino, ki sta z besedami izražena, besede pa oznanjajo Božja dela in osvetljujejo v teh delih vsebovano skrivnost. Toda najgloblja resnica, ki jo to razodetje razkriva o Bogu in človekovem odrešenju, nam sije v Kristusu, ki je hkrati srednik in polnost vsega razodetja (prim. Mt 11,27; Jn 1,14.17; 14,6; 17,1-3; 2 Kor 3,16; 4,6; Ef 1,3-14).

Razodetje sprejmemo z vero

5. Bogu, ki se razodeva, smo dolžni »poslušnost vere« (Rim 16,26; prim. Rim 1,5; 2 Kor 10,5.6). Z njo se človek svobodno izroči Bogu, ko razodeva-jočemu Bogu izkaže »popolno pokorščino razuma in volje« in prostovoljno pritrdi njegovemu razodetju. Da pride do take vere, je potrebna predhodna in pomagajoča Božja milost ter notranja podpora Svetega Duha, ki naj nagiblje srce in ga obrača k Bogu, odpira duha in »vsem daje lahkoto, da resnici pritrdijo in jo z vero sprejmejo«. Da bi pa umevanje razodetja postajalo vedno globlje, isti Sveti Duh vero neprestano spopolnjuje s svojimi darovi.

Navdihnjenje in resničnost Svetega pisma

11. Od Boga razodeta resnica, ki jo vsebuje in posreduje Sveto pismo, je bila zapisana po navdihnjenju Svetega Duha. Knjige Stare in Nove zaveze v celoti z vsemi njihovimi deli ima sveta mati Cerkev na temelju apostolskega verovanja za svete in kanonične, ker so napisane po navdihnjenju Svetega Duha (prim. Jn 20,31; 2 Tim 3,16; 2 Pt 1,19-21; 3,15.16) in imajo torej Boga za avtorja in so kot takšne izročene Cerkvi. Pri sestavljanju svetih knjig je Bog izbral ljudi, ki jih je tako naravnal, da so s svojimi sposobnostmi in močmi – na temelju njegovega delovanja v njih in po njih – kot resnični avtorji zapisali vse to in samo to, kar je On hotel.

Ker moramo torej vse to, kar trdijo navdihnjeni avtorji ali hagiografi, imeti za trditev Svetega Duha, moramo izpovedovati, da svetopisemske knjige zanesljivo, zvesto in brez zmote učijo resnico, ki jo je Bog zaradi našega zveličanja hotel imeti zapisano v Svetem pismu. Tako je »vse od Boga navdihnjeno pismo koristno za pouk, za prepričevanje, za poboljševanje in za vzgojo v pravičnosti, da bi bil božji človek popoln, za vsako dobro delo pripraven« (2 Tim 3,16-17).

Razlaganje Svetega pisma

12.

Ker pa je Bog v Svetem pismu govoril po ljudeh na človeški način, mora razlagalec Svetega pisma, če naj spozna, kaj nam je Bog hotel sporočiti, skrbno preiskati, kaj so sveti pisatelji v resnici hoteli povedati in kaj je Bog po njihovih besedah hotel razkriti.

Da doženemo namen svetih pisateljev pri njihovem pisanju, je treba med drugim upoštevati tudi »literarne vrste«.

Kajti resnica je zdaj tako, zdaj drugače podana in izražena v besedilih, ki so na različen način zgodovinske, preroške ali pesniške narave, ali v drugačnih besedilnih vrstah.

Treba je še, da razlagalec poišče smisel, ki ga je sveti pisatelj hotel izraziti in ga je izrazil v danih okoliščinah, v razmerah svojega časa in svoje kulture ter s pomočjo literarnih vrst, ki so bile tedaj v rabi. Da namreč pravilno razumemo, kaj je sveti pisatelj s svojim spisom hotel trditi, je treba posvetiti vso pozornost tistim običajnim načinom mišljenja, govorjenja in pripovedovanja, ki so prevladovali v času svetega pisatelja, pa tudi onim oblikam, ki so bile tedaj v navadi v vsakdanjem občevanju ljudi.

Ker moramo Sveto pismo brati in razlagati v istem Duhu, v katerem je bilo napisano, je za ugotovitev smisla svetih besedil treba nič manj vestno upoštevati vsebino in enoto celotnega Svetega pisma kakor tudi živo izročilo vse Cerkve ter analogijo vere. Naloga razlagalcev je ta, da se po teh pravilih prizadevajo za globlje umevanje in razlaganje smisla Svetega pisma, da bi tako rekoč iz predhodnega pripravljalnega preučevanja zorela sodba Cerkve. Kajti vse to, kar je v zvezi z razlaganjem Svetega pisma, je končno podrejeno

Od Boga razodeta resnica, ki jo vsebuje in posreduje Sveto pismo, je bila zapisana po navdihnjenju Svetega Duha.

sodbi Cerkve, ki opravlja od Boga naloženo poslanstvo in službo varovanja in razlaganja Božje besede.

Enota obeh zavez

16.

Bog, ki je navdihovalec in avtor knjig obeh zavez, je z modrostjo uredil tako, da se Nova zaveza v Stari skriva, Stara pa v Novi odkriva (sv. Avguštín). Kajti čeprav je Kristus v svoji krvi ustanovil zavezo (prim. Lk 22,20; 1 Kor 11,25), so bile vendar knjige Stare zaveze v celoti sprejete v evangelijsko oznanilo in dobivajo ter razkrivajo polnost svojega pomena v Novi zavezi (prim. Mt 5,17; Lk 24,27; Rim 16,25.26; 2 Kor 3,14-16), ki jo s svoje strani osvetljujejo in razlagajo.

Boga je navdihneno in enkrat za vselej zapisano ter nespremenljivo podaja besedo Boga samega, tako da v besedah prerokov in apostolov odmeva glas Svetega Duha. Kakor krščansko vernost samo mora tudi vse krščansko oznanjevanje nahranjati in usmerjati Sveto pismo. Oče, ki je v nebesih, prihaja v svetih knjigah svojim otrokom ljubeče naproti in se z njimi pogovarja. In v Božji besedi je vsebovana tolikšna sila in moč, da je ta Božja beseda za Cerkev opora in življenjska čilost, za otroke Cerkve trdnost vere, hrana duše ter čisti in neusahljivi studenec duhovnega življenja. Zato o Svetem pismu veljajo v odličnem pomenu besede: »Živa je namreč Božja beseda in učinkovita.« (Heb 4,12), »dvigniti vas more in vam dati delež med vsemi svetimi« (Apd 20,32; prim. 1 Tes 2,13).

Cerkev si prizadeva za dobre in pravilne prevode Svetega pisma v vseh jezikih, posebno iz izvirnih besedil svetih knjig.

Japljev prevod Svetega pisma, ki ga je uporabljal tudi Slomšek. Hrani Teološka knjižnica v Mariboru.

Vloga Svetega pisma v Cerkvi

21.

Cerkev je Sveto pismo vedno spoštovala podobno kakor Gospodovo telo samo; saj, posebno v svetem bogoslužju, z mize Božje besede in Kristusovega telesa neprenehoma jemlje kruh življenja in ga daje na voljo vernikom. Sveto pismo je obenem s svetim izročilom vedno imela in ima za vrhovno pravilo svoje vere; kajti od

Potrebnost različnih prevodov

22.

Kristusovim vernikom mora biti na široko odprt dostop do Svetega pisma. Zaradi tega je Cerkev že od začetka sprejela za svojega starodavni grški prevod Stare zaveze, po sedemdesetih možeh imenovan *Septuaginta*. Ceni pa tudi druge vzhodne in latinske prevode, zlasti tistega, ki ga imenujemo *Vulgato*. Ker pa mora Božja beseda biti

V Božji besedi je vsebovana tolikšna sila in moč, da je ta Božja beseda za Cerkev opora in življenjska čilost, za otroke Cerkve trdnost vere, hrana duše ter čisti in neusahljivi studenec duhovnega življenja.

*Branje
Svetega pisma
mora
spremljati
molitev, da to
branje postane
pogovor med
Bogom in
človekom.*

Prevod prve
Mojzesove
knjige
p. Placida
Javornika
(1803-1864),
ki je izšel 1848
v Ljubljani.
Za tedanji
čas je imel
zelo obsežen
zgodovinsko-
eksegetski
komentar.
Hrani Teološka
knjižnica v
Mariboru.

na voljo v vseh časih, se mati Cerkev z materinsko skrbjo prizadeva za dobre in pravilne prevode v vseh jezikih, posebno iz izvirnih besedil svetih knjig. Če bodo ti prevodi ob primerni priložnosti in z odobritvijo cerkvene avtoritete narejeni s skupnim naporom in sodelovanjem ločenih bratov, jih bodo mogli uporabljati vsi kristjani.

Sveto pismo in teologija

24.

Sveta teologija se kot na trajni temelj opira na napisano Božjo besedo skupaj s svetim izročilom. V njej teologija dobiva svojo trdnost in moč in se vedno pomlaja s tem, da se v luči vere pogloblja v vso resnico, obseženo v Kristusovi skrivnosti. Sveto pismo vsebuje Božjo besedo in je v resnici Božja beseda, ker je navdihnjeno; zato naj bo preučevanje Svetega pisma tako rekoč duša svete teologije (Leon XIII.). Iz te svetopisemske besede dobiva zdravo hrano in sveto moč tudi služba besede, to je dušnopastirsko pridiganje, kateheza in sploh vsak krščanski pouk, v katerem mora zavzeti odlično mesto liturgična homilija.

Priporočeno branje Svetega pisma

25.

Zato morajo vsi kleriki, predvsem Kristusovi duhovniki in drugi, ki se kot diakoni ali katehisti zakonito posvečajo službi besede, neprestano gojiti duhovno branje in temeljito preučevanje Svetega pisma, da ne bi kdo od njih postal »prazen označevalec Božje besede na zunaj, ne da bi bil poslu-

šalec na znotraj« (sv. Avguštin), ko mora vendar, posebno v svetem bogoslužju, deliti neizmerno bogastvo Božje besede z verniki, ki so mu izročeni. Enako tudi vse v Kristusa verujoče, še zlasti redovnike, cerkveni zbor močno in na poseben način spodbuja, naj si s pogostnim branjem Svetega pisma pridobijo »vzvišeno spoznanje Kristusa Jezusa« (Flp 3,8), »nepoznanje Svetega pisma namreč pomeni nepoznanje Kristusa« (sv. Hieronim). Naj se torej radi poglobljajo v sveto besedilo samo, bodisi pri svetem bogoslužju, ki je prepojeno s svetopisemskimi besedami, bodisi s pobožnim branjem ali tudi v ustreznih ustanovah in z drugimi pripomočki, ki se z odobritvijo in prizadevnostjo pastirjev Cerkev v našem času povsod hvalevredno širijo. Spominjajo pa naj se: branje Svetega pisma mora spremljati molitev, da to branje postane pogovor med Bogom in človekom; kajti Boga, »njega nagovarjamo, kadar molimo; njega poslušamo, kadar beremo Božje izreke« (sv. Ambrož).

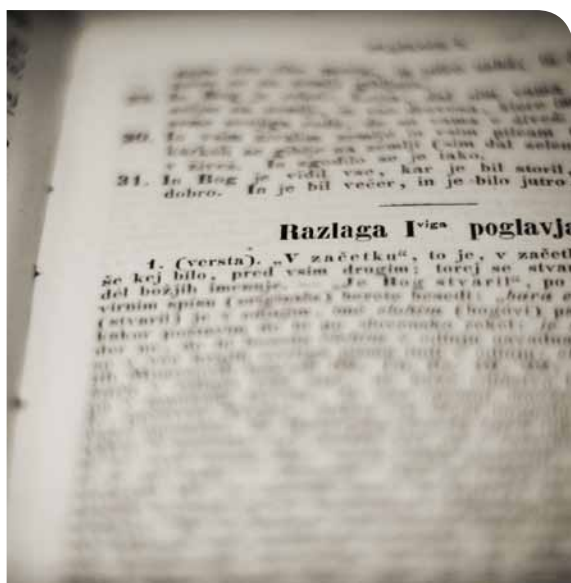
Cerkvenim predstojnikom, »pri katerih je apostolski nauk« (sv. Irenej), pripada dolžnost, da sebi izročene vernike primerno navajajo na pravilno rabo svetopisemskih knjig, posebno Nove zaveze in predvsem evangelijev, s prevodi svetih besedil. Ti prevodi naj bodo opremljeni s potrebnimi in res zadostnimi razlagami, da bodo otroci Cerkev varno in koristno uporabljali Sveto pismo in se prepajali z njegovim duhom.

Poleg tega naj bodo prirejene izdaje Svetega pisma opremljene z ustreznimi opombami, ki jih bodo mogli uporabljati tudi nekristjani in so prilagojene njihovim razmeram. Za širjenje takih izdaj naj modro skrbijo tako dušni pastirji kakor tudi kristjani kateregakoli stanu.

Sklep

26.

Tako naj se torej z branjem in preučevanjem svetih knjig »Božja beseda razširja in proslavlja« (2 Tes 3,1) in Cerkvi izročeni zaklad Božjega razodetja naj srca ljudi bolj in bolj napolnjuje. Kakor iz stalne udeležbe pri evharistični skrivnosti raste življenje Cerkev, tako smemo upati na nov polet duhovnega življenja iz pomnoženega spoštovanja do Božje besede, ki »obstane na veke« (Iz 40,8; prim. 1 Pt 1,23-25).

ZANIMA ME

Kako lahko razumemo, da je Bog
hkrati pravičen in usmiljen?
Če je usmiljenje bistvo Boga,
kaj je potem pravičnost?
Če Bog od mene pričakuje,
da sem usmiljen in odpuščam,
ali sem lahko kljub temu pravičen
in ne naiven?

Zelo mi je všeč, da ste v postavljenem vprašanju Božje usmiljenje neposredno povezali s svojim (človeškim) usmiljenjem. Pomeni, da ste sprejeli svetopisemsko logiko, ki pravi: »*Bodite sveti, kajti jaz, Gospod, vaš Bog, sem svet.*« (3 Mz 19,2). Podobno se glasi Jezusova beseda: »*Bodite usmiljeni, kakor je tudi vaš Oče usmiljen.*« (Lk 6,36). Kristjani se torej zavedamo, da moramo biti podobni Bogu, ki se nam je razodel, čeprav vemo, da se z njim ne moremo primerjati.

Za navdihnjena besedila je značilno, da o Bogu pogosto govorijo po človeško. Naj navedem primer iz Jonove knjige. Bog je Jonu ukazal, naj v mestu Ninive, katerega prebivalci so bili moralno do kraja pokvarjeni, oznani: »*Še štirideset dni in Ninive bodo razdejane!*« (Jon 3,4). Jona je po začetnem begu pred to nalogo šel in naznanil to (pravično) Božjo kazen. A prebivalci Niniv so se s kraljem na čelu odločili, da se spokorijo in poboljšajo. Upali so, da se jih bo morda Bog le usmilil, čeprav so razumeli, da so kazen zaslužili. Potem pa je zapisano: »*Bog je videl njihova dela, kako so se obrnili od svoje slabe poti; in Bog se je kesal hudega, o katerem je govoril, da jim ga bo naredil, in ga ni naredil.*« (Jon 3,10). Najbrž smemo misliti, da je Bog prav zato zagrozil s pravično kaznijo, da bi se grešniki poboljšali in bi jim lahko izkazal svoje usmiljenje. To, da se je Bog skesal, si premislil, je tipično človeško ravnanje. Pripoved pa je zaradi te Božje človeškosti toliko bolj dramatična in prepričljiva. Človek bi na tem mestu lahko rekel takole: »Ne, ne boste me pretentali, preveč ste me razjezili, dobili boste, kar ste si zaslužili.« Kolikor poznamo Jona, bi mu to bilo všeč, Bog pa nas po Jonovi knjigi opozarja, naj ne bomo podobni Jonu.

A kaj je s pravičnostjo? Pravičen podjetnik daje svojim zaposlenim plačo po pogodbi in plačuje še vse zakonsko predpisane prispevke. Pravičen sodnik dosodi zakonsko predvideno kazen in ne gleda na to, s kom je obtoženec v sorodu. Pravično ocenjuje učiteljica, ki ne gleda na lepe oči ali vplivne starše, ampak na znanje, ki ga je pokazal učenec.

Ljudje smo težko pravični, ker ne moremo prav presoditi ljudi, Bog pa vidi v srce vsakega človeka. Zato ni naiven, ne more nasesti zvijači ali hinavščini. Vedno natanko ve, s kom ima opraviti. Prav zato, ker je človek tako majhen, slaboten in grešen pred neskončno svetim Gospodarjem sveta, je Bog tako pravičen, da je usmiljen. V Knjigi modrosti je zapisano: »*Počelo pravičnosti je namreč tvoja moč / in to, da vsemu gospoduješ, / stori, da vsemu prizanašaš.*« (Mdr 12,16). Sveto pismo na veliko mestih pove, da Bog sicer kaznuje grešnike, a z namenom, da bi se ti spreobrnili, krenili na pravo pot in bili končno rešeni. To pomeni, da je Bog skladen sam s seboj. Ker je Ljubezen, ne more drugače, kot da grešne ljudi rešuje. Nova zaveza razodeva Božji načrt, ki se je uresničil z Jezusovim križem. Ljudje smo grešniki, nismo pravični, po veri pa lahko dosežemo opravičenje. Bog nas naredi pravične, torej skladne s seboj. Pavel pravi: »*Bog pa izkazuje svojo ljubezen do nas s tem, da je Kristus umrl za nas, ko smo bili še grešniki. Veliko bolj bomo torej po njem rešeni jeze zdaj, ko smo opravičeni z njegovo krvjo.*« (Rim 5,9).

Bog ni naiven, »*se ne pusti zasmehovati*« (Gal 6,7), hoče spreobrnjenje srca, vendar je Jezus pustil, da so se norčevali iz njega, ko je vzel nase trpljenje in smrt zaradi naše grešnosti. Lahko da imamo slabe izkušnje z ljudmi, ki so poskušali zlorabiti našo dobrotljivost. Je že prav, da smo previdni in se potrudimo, da ne bi nasedli komu, ki se sklicuje na krščansko usmiljenje, pa nima poštenih namenov. Rekel pa bi podobno kot Pavel, ko opozarja na možnost zlorabe svobode: »*Le bodite previdni, a previdnost naj vam ne bo za izgovor, da bi se izognili delom usmiljenja!*«

BIBLIČNA SKUPINA SE PREDSTAVI

BIBLIČNA SKUPINA ŽUPNIJE BUDANJE

Člani svetopisemske skupine, ki se zbira vsakih štirinajst dni po sveti maši v župnišču v Budanjah, si želimo, da bi ob branju Svetega pisma bolje spoznali Njega, po katerem vsi hrepenimo, in bi ga mogli ponesti v naša življenja. Čeprav je vsak izmed nas tako drugačen, edinstven, nas povezuje Božja beseda, ki nas nikoli ne pusti ravnodušne. Prihajamo iz različnih župnij: Budanje, Vrhpolje, Šturje, Vipava in Ajdovščina in vsi smo lepo sprejeti v župniji Budanje. Skupina dvanajsterih, kot dvanajst apostolov, ki so bili z Jezusom, imamo privilegij, da poslušamo Božjo besedo, o njej premišljujemo, se učimo, sprašujemo, debatiramo, povemo svoja izkustva in nabiramo moči, da jo ponesemo naprej. Budanjski župnik gospod Andrej Vovk, naš voditelj in profesor zgodovine, duhovno zelo bogat, nas vodi skozi knjigo vseh knjig, za kar smo mu zelo hvaležni. Leta 2010 se je ob Markovem evangeliju srečevala malo manjša skupina iz župnije Budanje, naslednje leto smo se pridružili še člani drugih župnij in začeli spoznavati Sveto pismo od začetka, od stvarjenja naprej, in v teh letih prišli do preroka Jeremija.

Naša srečanja so zelo zanimiva in nikoli dolgočasna. Začenjamo jih z molitvijo, ki jo pripravi eden od članov. Kljub temu, da besedilo preberemo že doma, ga v skupini preberemo glasno in s premori, ko sledijo vprašanja in razlage. Listamo tudi po Svetopisemskem vodniku in Svetopisemskemu atlasu, za boljše razumevanje pa kaj poiščemo tudi na internetu. Kadar začnemo z branjem nove knjige, nam voditelj predstavi ozadje, na primer kako je knjiga nastala, kdo je avtor, v katerem obdobju se dogaja, kakšne so bile takrat razmere, teološki namen knjige ..., zaradi česar besedila bolje razumemo. Kar beremo in slišimo, skušamo prenesti v današnje razmere in spoznati, kako vsakega izmed nas Gospod osebno nagovorja. K temu pripomore tudi tišina pred koncem sreča-

nja. Nato vsak pove, kaj ga je najbolj nagovorilo, misel, prošnjo ali zahvalo. Gospod Andrej vse to združi v zaključno molitev in nas blagoslovi. Večer zaključimo s pogostitvijo, ob kateri še malo pokramljamo. Da je v skupini lepo in prijetno, je pomembno tudi, da ne skačemo drugemu v besedo in ne govorimo vsi hkrati. Ko eden govori, ostali poslušamo in tako lahko vsak spregovori.

Vsako srečanje je nekaj posebnega, najprej in gotovo zaradi Božje besede, ki vsakokrat drugače vstopa v naše srce, nato zaradi vsakega posameznika, ki odpre svoje srce celotni skupini, pa tudi zaradi našega voditelja, ki vsako srečanje oblikuje malo drugače in ga obogati s teološko razlago.

V teh letih smo si tudi ogledali kakšen svetopisemski film, gostili smo Bogomirja Trošta, ki je ob diapozitivih predaval o Sveti deželi, v župnijski cerkvi v Vrhpolju smo se ob gledanju Rupnikovega mozaika poglobljali v svetopisemske odlomke, pri enem od srečanj je vsak predstavil svoj pogled na eno od svetopisemskih oseb, ki smo jih v tistem letu spoznali, drugič smo iskali v Svetem pismu odlomke na določeno temo ... Vsako leto imamo tudi sveto mašo, pri kateri se zahvalimo Bogu za vse milosti in darove, prejete v skupini.

Magdalena

Misli posameznih članov

Prvo Sveto pismo sem dobila za poročno darilo. Lepe štiri knjige, vezane v platno, ki sem jih skrbno položila na knjižno polico. Včasih sem katero le vzela v roke, a kaj ko je bilo branje sila nezanimivo.

V osemdesetih v prejšnjem stoletju sva z možem želela poromati v Sveto deželo. Ko sva se pripravljala na romanje, sva intenzivno prebirala te naše knjige Svetega pisma. Po vrnitvi domov smo ob koncu tedna, ko so bili doma tudi otroci, prebirali odlomke in se o njih tudi pogovarjali.

Malo dolg uvod, a ne morem mimo tega, da bi povedala, kako nepoučeni o Svetem pismu smo

vstopali v življenje. Vesela in ponosna sem, da zdaj, v jeseni življenja, dobra tri leta obiskujem svetopisemsko skupino v Budanjah. Komaj čakam torka, ko se »svetopisemci« iz vseh vetrov dobimo v župnišču. Ne samo to, da mi je Sveto pismo postalo blizu in sem ga dobesedno vzljubila, vsi, ki se srečujemo, smo kot ena srečna družina in g. Vovk naš duhovni oče. Nikoli se ne utruji, tudi takrat ne, ko smo z našimi vprašanji malo nadležni. Naj ga Gospod blagoslovi in mu obilno poplača.

Marija

V prvih vrsticah Svetega pisma je zapisano, da smo ustvarjeni po Božji podobi. Za to, da to podoba v sebi ohranjam in duhovno ristem, potrebujem vodnika in vodiča. To je Sveto pismo in naš župnik g. Andrej. Tudi vsak član svetopisemske skupine bogati druge, ko pove, kateri stavek iz prebranega v Svetem pismu ga nagovorja.

Damjana

Z veseljem prihajam k svetopisemski skupini, kjer beremo in premišljujemo Sveto pismo in se o prebranem pogovarjamo. Pri tem nam pomaga razlaga našega g. Andreja, ki je profesor zgodovine. Sveto pismo je knjiga vseh knjig, zato vsak dan preberem kratek odlomek in premišljam, kaj mi Bog želi povedati. Sveto pismo mi pomaga, da ristem v veri in zaupanju v Boga, usmiljenega Očeta, ki me ljubi tako, kot sem.

Bog, hvala ti za vse milosti, ki jih daješ vsak dan.

»In zdaj, Gospod, si ti naš Oče! Mi smo glina, ti si naš upodabljavac, vsi smo delo tvojih rok.« (Iz 4,7)

Cilka

V skupino sem se vključil z željo, da bi enkrat prebral Sveto pismo od začetka do konca. Bog se razodeva v Stari zavezi Izraelcem skozi zakone, razne predpise, dogodke, ki so tudi krvavi. Zanimivo, koliko povezav najdemo v skupini z današnjim časom. Vedno se borita Ljubezen in zlo. Izraelci so grešili, danes nismo nič boljši, čeprav nam je Bog dokazal svojo ljubezen, ko je Sin razprostrl roke na križu.

Dušan

»Na dan, ko sem klical, si me uslišal, povečal si moč v moji duši.« (Ps 13,8-3)

Gospod me je vzel s seboj na to potovanje prebiranja Svetega pisma, v katerem razkriva njegovo delo in uči, kako naj bi človek živel in bil za vsako dobro delo pripravljen.

Tudi sama hodim k svetopisemski skupini, ki mi veliko pomeni. Ob prebiranju Svetega pisma se moja duša umiri in napolni baterije. Skratka, lažje prenašam, kar mi je naloženo na ramena. Smo skupina, ki deluje kot ena družina, med nami je topel in globok odnos. Ob prebiranju Svetega pisma pa nas seveda povezuje in vodi naš g. župnik Andrej Vovk in tudi sam Bog.

Hilda

Člani biblične skupine z voditeljem Andrejem Vovkom

Hvala Bogu, da lahko ob tej skupini zvestih in vedoželjnih članov skupine prebiramo Sveto pismo od začetka. Prav zanimanje in zagnanost nas povezuje in omogočata, da odkrivamo nadčasovnost Božje besede, napisane v davni preteklosti. Težave, problemi in skušnjave, ki jih opisujejo preroki, se pojavljajo tudi v današnjem času. Želim si, da bi vsaj enkrat ljudje zajeli modrost, ki nam je ponujena v Svetem pismu, in resnično uživali Božji blagoslov in varstvo. Bog tako nekdaj kot danes želi pokazati, da nas ljubi, da nam želi dobro, srečo že na tem svetu, hkrati pa spoštuje in upošteva človekovo svobodo, četudi mu je ta pogosto v nesrečo. Nenehno vabi z vrvicami svojega usmiljenja in ne obupa nad nami, tudi takrat ne, ko sami obupamo nad danimi razmerami ali celo nad seboj.

Andrej

VSESLOVENSKO SREČANJE BIBLIČNEGA GIBANJA

Slovensko biblično gibanje (SBG) je v soboto, 17. oktobra 2015, pripravilo vseslovensko srečanje v Slovenj Gradcu, kjer smo se zbrali člani bibličnih skupin, bralci Božje besede, udeleženci svetopi-semjskih duhovnih vaj in ljubitelji Božje besede.

Zbrali smo se v župnijski cerkvi, kjer smo srečanje začeli z molitvijo, bogato z izbranimi svetopi-semjskimi odlomki o Božjem usmiljenju.

V Elizabetinem domu je prof. Maksimilijan Matjaž spregovoril na temo: *Usmiljenje – razodetje resnice o Bogu in človeku*. Začel je z mislijo, da nas v pripravi na sveto leto Božjega usmiljenja povezuje želja, da bi v tem jubilejnem letu resnično doživeli osvobajajočo moč Božje ljubezni. Ob preroku Jonu nas je predavatelj spomnil na glavne poudarke homilije papeža Frančiška *Kjer je Gospod, tam je usmiljenje*. Varovati se moramo trdega srca, ki ne bi sprejelo Božjega usmiljenja. Gospodovemu usmiljenju se ne smemo upirati, nič ni pomembnejše od tega, niti naše misli, pridige ali seznam zapovedi. Božje usmiljenje ne more vstopiti v srce, ki je trdo. Jona se najprej upira poslanstvu, ko pa je končno pokoren in Bogu poslušen, se zgodi čudež spreobrnjenja. Vendar se ponovno upira, tokrat Božjemu usmiljenju. Po papeževih besedah je prerok Jona »mož, ki ni bil krotak za Svetega Duha. Zato ga je spreobrnjenje užalostilo.«

Prof. Matjaž je nadaljeval, da »živimo v času, ko sta usmiljenje in odpuščanje edina pot iz sveta greha. Molitev rožnega venca je molitev ponižnih in malih. Je orodje v vsaki krizni situaciji.« Da bi razumeli, kaj pomeni zazreti se v Božje usmiljenje, v Obličje, v konkretnost izkustva Božjega usmiljenja, nam je predavatelj ob Tretji Mojzesovi knjigi 25 razložil pomen svetega, jubilejnega leta v stari biblični tradiciji. Na temelju zastonskosti se obnovi odnos do Boga, stvarstva in bližnjega. To pomeni »resetiranje življenja«, ko se praznuje in obhaja sprava.

Da bi predstavil izkustvo usmiljenja v Svetem pismu, je predavatelj poudaril, da spada usmiljenje k bistvu Boga. Že starozavezni človek je živel v

zavesti, da Bog vidi njegovo stisko. Beseda usmiljenje v Stari zavezi združuje izraze *hesed*, *emet* in *rahamim*; gre torej za nezaslužen dar, zvestobo, trajno držo in trdnost ter hkrati za materino naročje, nedrje. Nova zaveza z izrazom *Božje usmiljenje* (*eleos*) povzame Jezusovo delovanje: »*Pojdite in se poučite, kaj pomenijo besede: Usmiljenja hočem in ne žrtve. Nisem namreč prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.*« (prim. Mt 9,13).

Prof. Matjaž je zaključil z dejstvom, da se v Svetem pismu z Božjim usmiljenjem srečamo že na prvih straneh. Od Adama in Eve, Kajna in Abela naprej. Bog podeli še drugo možnost, podeli nazaj Božjo podobo. V suženjstvu, v izhodu iz Egipta, na poti ... Vedno se Bog razodeva kot Bog zgodovine, ki pozna stisko svojega ljudstva.

Po predavanju smo se razdelili v manjše skupine. Ob *Jezusu in Zaheju* (Lk 19,1-10) smo skušali najti konkretne cilje, ki jih želimo udejanjiti v svetem letu Božjega usmiljenja.

Pri sveti maši smo vse zapisano in vse še neizrečeno darovali Gospodu in se izročili njegovemu usmiljenju. V pridigi smo bili povabljeni, da prepoznamo in se zahvalimo za vse dotike Božjega usmiljenja; v tem čudovitem dnevu v Slovenj Gradcu in v vsem našem dosedanjem življenju.

Po kosilu je sledil še občni zbor SBG. Predstavniki posameznih škofij so podali poročila o delu v preteklem letu, po finančnem poročilu pa smo bili seznanjeni še z nekaterimi projekti na vseslovenski ravni, ki že potekajo in se bodo nadaljevali v prihodnje.

Srečanje smo zaključili z molitvijo, v kateri so se prepletale misli papeža Frančiška o Božjem usmiljenju z našimi prošnjami in molitvijo rožnega venca.

SPOMIN NA KANČEVCE 2015

Malo po drugi adventni nedelji, ko pišem te vrstice, moj spomin na biblične duhovne vaje ni več tako svež kot na parkirišču pred Domom duhovnosti, ko smo se poslavljali z besedami: »Se vidimo naslednje leto.« Ta prijateljski pozdrav nas mnoge udeležence spremlja že dolga leta. Kaj nas vleče tako daleč od doma? Nekateri pridejo celo iz obmorskih krajev, cerkljanskih dolin ali ribniške kotline. Srečni tisti, ki lahko skoraj iz dvorišča zapeljejo na široko avtocesto proti prekmurskim gričem. Prihajamo, da bi se naužili Besede, da bi se odžejali pri studentu žive vode, da bi prisluhnili »prevajalcu« dr. Maksimilijanu Matjažu.

Pri tem se vedno znova pojavlja skušnjava, da bi ostali le pri orodju – pri Božji besedi kot kanalu do Boga in ne bi šli naprej do izvira. Skušnjava je tudi v tem, da hočemo vedno vse novo, da jemljemo stvari preveč površinsko in se zato nič ne spremeni. Mi bi radi v ustih ves čas čutili sladko in nič grenkega (prim. Raz 10). Spustiti Besedo, da v meni odmeva, da fermentira, da deluje in me žene naprej – to pa greni, ker se me dotika v mojih odnosih. Voditelj nas je opozoril še na eno skušnjava, ki je bila vsebovana v Božji besedi tistega dneva: o hudobnem duhu, ki pride nazaj v pospravljeno hišo in si privzame sedem hujših pomočnikov.

»Kadar nečisti duh odide iz človeka, hodi po suhih krajih in išče pokoja, in ko ga ne najde, pravi: Vrnil se bom v svojo hišo, od koder sem odšel. In ko pride, jo najde pometeno in okrašeno. Tedaj gre in si privzame sedem drugih duhov, hujših, kot je sam, in gredo vanjo in ondi prebivajo; in končno stanje tega človeka je hujše od prejšnjega.« (Lk 11, 24-26)

Nevarnost za »zgledega kristjana« je v tem, da se uspava v svoji krščanski drži. Načrt duhovnih vaj je bil umerjen na bližajoče se leto Božjega usmiljenja. Naredili naj bi tri pomembne korake:

1.

Pogledali v obličje Očeta, v katerem moramo prepoznati usmiljenega Očeta, ki nas vse objema, v njegovega Sina, ki je prišel iskat in rešit, kar je izgubljeno, in v Sv. Duha, ki nam

govori besedo o ljubljenosti – o ljubezni, ki se daruje, da nam pokaže pravo podobo Boga. Pavel to razlaga v svoji teologiji: »*Bog nas je vzljubil takrat, ko smo bili še grešniki. Božja ljubezen je izlita v naša srca po sv. Duhu, ki nam je bil dan. Duh nam da, da prav molimo Abba, Oče, in nič nas ne more ločiti od Kristusove ljubezni* (Rim 5,5b; 8,15,39).«

2.

Pogledali vase in poiskali podobo usmiljenja v svojem srcu, ravnanju in v svoji izkušnji.

3.

Pogledali na pot, po kateri hodimo k sočloveku, drugemu: usmiljenje namreč kliče k poslanstvu.

Doumeti moramo, da je usmiljenje nekaj temeljnega, bistvenega. Sveto leto oziroma jubilejno leto je stara tradicija izvoljenega ljudstva in izhaja iz stvarjenjske teologije. Srce te teologije je, da Bog prinaša pred človeka podobe, da ta lahko kontemplira vse elemente svojega življenja (od žive do nežive narave). Mi hrepenimo po raju, ker je tam središče harmonije, ki jo Bog ustvarja šest dni, sedmi dan pa je okvir, ki vse obliva in vse zavaruje. Brez sedmega dneva stvarstvo ne bi moglo dihati. Bog ustvari sedmi dan posebno skrbno (1 Mz 2). »*Bog je sedmi dan blagoslovil in ga posvetil*«; dal mu je svojo identiteto, svoj bit. Bog posveti čas, ki ga ne moremo ustaviti. »Ustaviti čas« je mogoče le s spominjanjem (*zahar*) na dogodke. V Bogu namreč ni časa, je večno navzoč. Sedmi dan ima nalogo, ko se zavedamo in spominjamo, kdo je ustvarjal svet in kaj je smisel šestih dni. Zato so Judje za sedmi dan zastavili svoje življenje. Če *pade* sobota, *pade* vse ostalo. Ne samo, da spoštuj sedmi dan, ampak ga praznuj in se ga veseli. Praznovanje je spominjanje izvorov, smisla, začetkov, bivanja, identitete; kakaj sploh smo. Za sveto leto so deseti dan sedmega meseca zatrobili v poseben rog *juvel* (od tod lat. jubilej). V svetem letu je morala zemlja počivati, odpisali so vse dolgove, vsak se je vrnil k svoji lastnini in rodbini (sužnji in jetniki postanejo svobodni). Gre za to, da se človek spokori; da se zavé, kdo je.

Udeleženci duhovnih vaj pri sveti maši

Božja beseda, ki naj bi nas posebej nagovarjala in s katero smo zaključili duhovne vaje, je dogodek z obsedenim v Geraški deželi (Mr 5): »*Prispeli so na drugo stran. Ko je stopil iz čolna, mu je naproti prišel človek z nečistim duhom.*«

Srčika tega odlomka evangelija je: pojdite in oznanjajte, da se je Božje kraljestvo približalo. Kako spoznamo, da smo se spreobrnili? Po prejetju usmiljenja in pripravljenosti za oznanjevanje. Ta ozdravljeni obsedenec je dobil poslanstvo apostola, ki je izhajalo iz izkušnje usmiljenja. Ta izkušnja nas naprej vodi do vprašanja, kaj se dogaja v bratskih skupnostih (dom, prijatelji). »Če tvoj brat greši, pojdi in ga posvari na štiri oči.« (Mt 18,15). Pomemben je postopek: iskati je treba način, da me bo človek slišal. Če ne posluša, povej Cerkvi (če zaplet presega moje moči, se od njega osvobodim). Potem naj ti bo ta človek kot pogan in cestninar. V Jezusovem kontekstu to pomeni: je grešnik, zato je prvi objekt tvoje ljubezni (ne moreš ga odpisati kot sovražnika). Edino, kar mi ostane, je, da ga imam rad.

Sredstvo za uspeh je MOLITEV. »Če se dva *ali trije učenci uglasijo v prošnji, sem sredi med njimi.*« Z molitvijo ustvarjamo prostor, kjer deluje milost.

Odločiti se moramo za konkretno poslanstvo služenja: usmiljenje se dogaja le z usmiljenjem.

Kolikokrat naj odpustimo? Do sedemdesetkrat sedemkrat pravi Jezus. To je število, ki se ga ne izračunava (biblični motiv: ne šteji). To je logika Boga proti človeški »logiki štetja in pravičnosti«. Človeška kategorija je samoohranitev, Božja je darovanje. Odpuščanje ni nekaj lahkega, ni človeška kategorija, je Božja, je dodana vrednost. V naših odnosih izvira iz osebnega izkustva usmiljenja in križa: »*Oče odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.*« Odpuščanje pa je tudi racionalni proces; odpuščanje je sestra resnice. Ko si priznaš krivico, sprejemaš dejstvo, da ti je bila storjena, in jo daruješ – to je *odrešena krivica*. Bog daje dar, ki ga lahko dam – to je več kot duhovna daritev in resnično osvobaja.

Moč za odpuščanje dobimo tudi v evharistiji. Jezus nas v obhajilu obišče, mi pa mu ta obisk lahko vračamo z odnosom do ubogih. Vabi nas, da ponovno odkrijemo, da smo njegovi učenci, da smo kristjani v tem svetu, kjer moramo vedno iskati in ubirati konkretne korake.

IGNACIJ ANTIOHIJSKI

Duhovne vaje z očeti vere v Kančevcih,

27. 11. – 29. 11. 2015

Leta 2016 bo že jubilejnih 10 let, odkar pod vodstvom br. Mirana Špeliča (OFM) potekajo duhovne vaje z očeti vere. Včasih je kakšno srečanje tudi spomladi (a ne vedno), vsekakor pa je vedno zadnji konec tedna v novembru v Domu duhovnosti v Kančevcih rezerviran termin za duhovne vaje s cerkvenimi očeti.

Ignacija Antiohijskega, ki se je sam imenoval tudi Teoforos ali Bogonossec oz. »tisti, ki nosi Boga«, prištevamo med apostolske očete. Živel je na prelomu iz prvega v drugo stoletje. Bil je škof v sirski Antiohiji, to je v mestu, kjer so Jezusove učence prvič imenovali kristjane. Antiohija se danes imenuje Antakya in leži v današnji Turčiji blizu meje s Sirijo.

O njem ne vemo prav veliko, je pa gotovo, da je okoli leta 110 v Rimu v času cesarja Trajana umrl mučeniške smrti. Domneva se, da je bil v znanem Flavijevem amfiteatru vržen divjim zverem (*ad bestias*). Na poti v mučeništvo v Rim je krščanskim skupnostim v Mali Aziji in tisti v Rimu pisal pisma, od katerih se jih je sedem ohranilo in veljajo za pristna ter predstavljajo biser krščanskega slovstva.

Na tokratnih duhovnih vajah smo se seznanili z večino njegovih pisem, in sicer s pismom Rimljanom, Efežanom, Smirncanom, Filadelfjcem in Polikarpu, smirnskemu škofu in mučencu. Z

branjem, poglobljanjem in meditiranjem odlomkov smo vedno bolj odkrivali duhovno veličino, pobožnost in gorečo ljubezen tega svetega moža.

Pri Ignaciju, ki ni filozof, a uporablja filozofski miselni aparat, prepoznavamo dva duhovna tokova: Pavlov, ki ves teži k združenju s Kristusom, in Janezov, osredinjen na življenje v Kristusu. Oba tokova pa se nato stekata v posnemanje Kristusa.

Zaslужni papež Benedikt XVI. pravi, da noben drugi cerkveni oče ni tako intenzivno kot Ignacij izrazil hrepenenja po združenju s Kristusom in življenju v njem. V pismu Rimljanom (ki ga je pisal iz maloazijske Smirne) vernike prosi, naj ne storijo ničesar, kar bi lahko preprečilo njegovo mučeniško smrt, ker se nestrpno želi »združiti« z Jezusom Kristusom. *»Pustite me, da bom hrana zverem, po katerih lahko dosežem Boga! Božje zrno sem in zobje zveri naj me zmlejejo, da bom čist Kristusov kruh.«* (Rim 4)¹.

V mnogih pismih Ignacij tudi nenehno poziva k edinosti na vseh ravneh – z Bogom, duhovniki ter vsemi ostalimi verniki. Lahko bi rekli, da je pravi učitelj edinosti, saj tako takrat kot danes vabi vse vernike k vedno odločnejši sintezi med zedinjenjem v Kristusu ter predanostjo njegovi Cerkvi, ki naj se kaže v edinosti s škofom in v velikodušnem služenju skupnosti ter svetu.

Za vse to pa je potrebna milost, ki jo v tem adventnem času in nasploh želim nam vsem.

¹ Iz pisma Ignacija Antiohijskega Rimljanom, 4. poglavje.

Udeleženci duhovnih vaj z voditeljem Miranom Špeličem

PRIPOROČAMO V BRANJE

Maksimilijan Matjaž,
Eksegeza evangelijev. »Kaj pa vi pravite, kdo sem?« (Mr 8,29),
 Ljubljana: Teološka fakulteta 2015

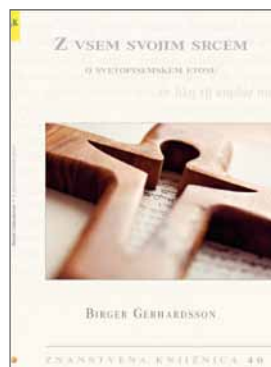
V prvem delu avtor predstavi metodologijo eksegeze in korake eksegetske metode, ki jih približe osvetli z izbranim primerom. V nadaljnjih treh delih oriše najpomembnejša teološka in literarna vprašanja Markovega, Matejevega in Lukovega evangelija. Vsak posamezni evangelij je obdelan po enaki shemi: uvod v njegovo razumevanje, temeljna značilnost, specifična zgradba in izčrpna predstavitev osrednjih tem in motivov, ki so ponazorjeni s podrobnejšo predstavitevjo ustreznih odlomkov. Sledi eksegetska analiza izbranih odlomkov po prej predstavljeni metodi. Mestoma v določenih odlomkih podaja tudi sinoptično primerjavo med evangeliji. Na koncu je obsežna bibliografija, predvsem tuja, vendar tudi razpoložljiva domača.

Knjigo odlikuje sistematična zgradba in analiza po zahtevah eksegetske metode, kar ima tudi pedagoško vrednost. Zlasti skrbna in večstranska je predstavitev osrednjih tem in motivov, s čimer močno razširi in poglobi poznavanje življenjskega okolja, doživljanje vpletenih oseb, današnjemu človeku nepoznane načine mišljenja in vrednotenja, značilne literarne oblike, teološke pojme, skratka, različne elemente, ki bralcu pomagajo globlje dojeti sporočilo posameznega evangelija v njegovi izvirnosti in trajni aktualnosti.

Terezija Snežna Večko

Birger Gerhardsson,
**Z vsem svojim srcem.
 O svetopisemskem etosu,**
 Ljubljana: Teološka fakulteta 2014

Naslov knjige se navezuje na temeljno zapoved Svetega pisma: »*Ljubi Gospoda svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo*« (5 Mz 6,5), ki ima osrednje mesto tudi v Jezusovem evangeljskem oznanilu (Mt 22,37 vzp.). Gerhardsson opozori na osrednji pomen te zapovedi v biblični tradiciji in njen vpliv na oblikovanje svetopisemskega etosa. Gre za osnovno sporočilo »zlatega pravila« (Mt 7,12), iz katerega izhajajo vsi preroki in postava (Mt 22,37-40). Posebno pozornost posveti trem velikim avtorjem in oznanjevalcem krščanskega etosa – Mateju, Pavlu in Janezu – ki jih prestavi v perspektivi judovskega okolja in novosti evangeljskega življenja po Duhu. Gerhardsson pokaže na rdečo nit biblične etične tradicije, ki se je izgrajevala od Mojzesa in prerokov, po Jezusu in njegovih učencih do apostola Pavla in Janezove šole. Poudarjeno so obdelana priporočila o odgovornosti človeka do zemeljske stvarnosti – tako do žive kot nežive: »Človekove etične obveznosti ne zadevajo samo Boga in soljudi. So širše. Bog Svetega pisma je v odnosu z vsem stvarstvom.«

Gerhardssonova knjiga o bibličnem etosu pomeni pomembno obogatitev slovenskega duhovnega prostora tako na strokovno-biblični kot etični ravni. Ni veliko del, ki bi se ukvarjala z biblično etiko na sintetični ravni. Zato je njegov prikaz tem bolj dragocen, saj spodbuja k intenzivnemu delu s svetopisemskimi in drugimi temeljnimi

duhovnimi besedili. Knjiga bo zato odličen študijski priročnik ne samo za študente teologije, temveč za vse, ki želijo globlje vstopiti v duhovno-etično sporočilo Knjige knjig in tam odkrivati, kako biti človek in kako delovati pristno – »z vsem svojim srcem«.

Maksimilijan Matjaž

Abraham Joshua Heschel,
**Sobota, Gospodov dan:
njen pomen za sodobnega človeka,**
Ljubljana: Družina 2014

Heschel je živel v času, ki je bil v marsičem podoben našemu. Susannah Heschel, njegova hči, v uvodnem razmišljanju spregovori o povodu za pisanje knjige: »Celo med rabini in judovskimi voditelji je bilo pogosto, da so zavračali teologijo in duhovnost. Bilo je, kakor da bi si želeli ne-religioznega judovstva – judovstva brez Boga, vere ali prepričanja. Njihova sobota se je mešala z delom, druženjem in preprosto z njihovim ameriškim načinom življenja.«

Judje v Ameriki so se ob prelomu prejšnjega stoletja znašli pred skušnjo judovstva brez Boga, vere ali prepričanja. To je tista skušnjava sodobnega človeka, ki je značilna domala za vsak drug prostor, čas in veroizpoved. Brez izjeme velja to tudi za krščanske skupnosti v Evropi. Nebrzdani duh kapitalizma – imeti je pomembnejše, kakor biti – in s tem povezana materializem in potrošništvo brez usmiljenja ogrožata nedeljo kot Gospodov dan. Besede Svetega pisma, cerkveno in kulturno izročilo na drugi strani za sodobnega kristjana nimajo več prave teže. Heschel ne ponudi rešitve preprosto v obliki zavračanja sodobnosti ali z umikom iz sekulariziranega sveta. Ta je

po njegovem mišljenju enako napačen kot njen nasprotni pol, že omenjena skrajnost – suženjstvo prostoru in stvarim. Heschel v razmišljanju o pomenu sedmega dne predstavi idejo o svetosti časa. Posebnost judovstva je prav v posvetitvi časa. Človek si podreja prostor na način, zapiše avtor, da žrtvuje bistveno sestavino eksistence, čas. Vendar imeti več, ne pomeni biti več.

Knjiga *Sobota, Gospodov dan: njen pomen za sodobnega človeka* zato bralcu v prvi vrsti ne ponuja informacije o tem, kaj je judovstvo, ampak moramo knjigo razumeti kot vabilo k praznovanju sedmega dne, odkrivanju lepote in svetosti časa Gospodovega dne. Heschel s kritičnim motrenjem popredmetenega duha sodobne družbe vodi bralca do spoznanja, da je človekova bogopodobnost ukoreninjena v času in ne prostoru. Praznovanje krščanske nedelje je minljiv opominik neminljivosti, v katero smo že vstopili, in opozorilo, kako nas lahko zanemarjanje tega dragocenega časa vodi proč od svobode. Proč od svobode, ki nam omogoča, da kot kristjani sobivamo s tehnično civilizacijo, je ne zavračamo, a se ji hkrati suženjsko ne podrejamo.

Samo Skralovnik

Nedelja Svetega pisma

31. januarja 2016

Srečanja po škofijah, kjer bodo različni predavatelji:

V SOBOTO, 30. JANUARJA, OB 15. URI

nadškofija Maribor

Ravne na Koroškem, župnijski dom, dr. Boštjan Lenart

V NEDELJO, 31. JANUARJA, OB 15. URI

škofija Celje

Celje – Dom sv. Jožefa, mag. p. Janez Poljanšek

škofija Koper

Vipava, Škofijska gimnazija, škof dr. Jurij Bizjak

nadškofija Ljubljana

Ljubljana – Vič, Antonov dom, prof. dr. Jože Krašovec

nadškofija Maribor

Maribor, Teološka fakulteta, nadškof dr. Marjan Turnšek

škofija Murska Sobota

Turnišče, Klariški samostan Marije Matere Cerkve

škofija Novo mesto

Novo mesto, Baragov zavod, mag. Janez Žakelj

Ker je torej Bog tako usmiljen

Rim 12,1

Vabljeni člani bibličnih skupin, bralci Božje besede in vsi,
ki imate radi Božjo besedo!